

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Bakalářská práce

Statistická analýza vývoje zahraničního obchodu České republiky se zeměmi Společenství nezávislých států

Tereza Bílá

© 2014 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra statistiky

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Bílá Tereza

Provoz a ekonomika

Název práce

Statistická analýza vývoje zahraničního obchodu České republiky se zeměmi Společenství nezávislých států

Anglický název

Statistical analysis of foreign trade development of the Czech Republic with Union of Independent States countries

Cíle práce

Cílem práce je analyzovat vývoj zahraničního obchodu České republiky se zeměmi Společenství nezávislých států (Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Kazachstán, Kyrgyzstán, Moldavsko, Rusko, Tádžikistán, Turkmenistán a Uzbekistán) podle komodit a teritorií a hledat relevantní ekonomické, legislativní a sociální faktory, které na tyto skutečnosti působí. Součástí řešení bude formulace návrhů a doporučení pro další rozvoj zahraničního obchodu ČR s těmito zeměmi.

Metodika

Získaná databáze bude analyzována statistickými metodami z oblasti časových řad a indexní analýzy.

Harmonogram zpracování

Studium odborné literatury a odborných textů: 03/2013-09/2013

Předložení konečné podoby literární rešerše: 10/2013

Sběr a zpracování dat: 08/2013-01/2014

Předložení konečné podoby bakalářské práce: 02/2014

Rozsah textové části

30-40 stran

Klíčová slova

zahraniční obchod, export, import, protekcionismus, volný obchod, hrubý domácí produkt, odvětví, komodity, teritorium, zboží, statistická analýza, časové řady

Doporučené zdroje informací

BRČÁK, J., SEKERKA, B. Makroekonomie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. 292 s. ISBN 978-80-7380-245-5

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Databáze zahraničního obchodu. Czso.cz [online]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pli/stazo/STAZO.STAZO>

Český statistický úřad (ČSÚ). Statistické ročenky.

HES, A., REGNEROVÁ, M., HRUBÁ, D. Obchodní nauka. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2004. 290 s. ISBN 80-213-1155-X

JIRGES, T., PLCHOVÁ, B. Zahraniční obchod a národní hospodářství České republiky, Vysoká škola ekonomická v Praze, 1993, ISBN: 80-7079-867-X

KALÍNSKÁ, E. a kol. Mezinárodní obchod v 21. století. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. 232 s. ISBN 978-80-247-3396-8

KALÍNSKÁ, E., PETŘÍČEK, V. Mezinárodní obchod I.. Praha: VŠE, 2003. 117 s. ISBN 80-245-0600-9

KUBIŠTA, V. Mezinárodní ekonomické vztahy. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2009. 366 s. ISBN 978-80-7380-191-5

PETŘÍČEK, V. Česká podpora podnikání v evropském kontextu. Praha: Conora Communications, 2007. 179 s. ISBN 978-80-903954-2-8

PLCHOVÁ, B., ŤAMBERSKÝ, P. Zahraniční ekonomické vztahy České republiky. Praha: Oeconomica, 2003. 165 s. ISBN 80-245-0608-4

Vedoucí práce

Prášilová Marie, doc. Ing., CSc.

Termín odevzdání

březen 2014

doc. RNDr. Bohumil Kába, CSc.

Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr. h. c.

Děkan fakulty

V Praze dne 29.10.2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Statistická analýza vývoje zahraničního obchodu České republiky se zeměmi Společenství nezávislých států" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 17.3. 2014

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Doc. Ing. Marii Prášilové, CSc. za odborné vedení bakalářské práce a poskytnuté rady k danému tématu. Dále bych poděkovala Ing. Vladimíru Šonovi a Ing. Ladislavu Dvořákovi za poskytnutí informací potřebných ke zpracování bakalářské práce.

Statistická analýza vývoje zahraničního obchodu České republiky se zeměmi Společenství nezávislých států

Statistical analysis of foreign trade development of the Czech republic with Union of Independent States countries

Souhrn

Bakalářská práce se zabývá analýzou vývoje zahraničního obchodu České republiky se zeměmi Společenství nezávislých států v letech 2003 – 2013. V teoretické části jsou formou literární rešerše uvedeny dílčí kapitoly týkající se zahraničního obchodu, zahraničně obchodní politiky a vnitřního trhu. Na základě odborné literatury jsou tyto jednotlivé kapitoly a podkapitoly formulovány. Praktická část práce zahrnuje statistickou analýzu vývoje zahraničního obchodu České republiky se zeměmi Společenství nezávislých států. Důležitost jednotlivých parametrů popisuje časová řada a prostřednictvím bazických a řetězových indexů jsou pozorovány změny v jednotlivých letech. V další části jsou vypočteny trendové funkce a z nich je vybrán jeden vhodný trend, který vystihuje vývoj časové řady. Dle trendové funkce je provedena bodová a intervalová předpověď očekávaného budoucího vývoje zahraničního obchodu České republiky se zeměmi SNS. Na závěr je uvedeno celkové zhodnocení práce.

Klíčová slova: zahraniční obchod, import, export, saldo, Česká republika, Společenství nezávislých států, časová řada, analýza, index

Summary

My bachelor thesis examines the foreign trade development analysis of the Czech Republic with the participating countries of the Commonwealth of Independent States during years 2003 – 2013. In the theoretical part I focus on the individual chapters concerning international trade, foreign business politics and internal market by the form of literary research. Based on the reference literature these chapters and subchapters are discussed and formulated. The practical part is dedicated to statistical analysis of the foreign trade development of the Czech Republic with the countries of the Commonwealth of Independent States. The importance of each parameter is underlined and described by the timeline and year changes are observed through the basic and chain indexes. In the following part trend functions are calculated and one of them selected describes timeline development. With regards to the trend function point and interval forecast of the expected future foreign trade development of the Czech Republic with the CIS members is conducted. The closing part reviews mayor points and presents evaluation of my bachelor thesis.

Keywords: foreign trade development, import, export, balance, the Czech republic, Union of Independent States countries, time series, analysis, index

Obsah

1	Úvod	11
2	Cíl a metodika práce	12
2.1	Cíl práce	12
2.2	Metodika práce.....	12
	Analýza časových řad.....	13
	Bazický index	13
	Řetězový index (koeficient růstu)	13
	Trendová funkce.....	14
	Statistická předpověď (statistický odhad)	15
3	Literární rešerše	17
3.1	Zahraniční obchod (ZO).....	17
	Platební bilance	17
	Struktura zahraničního obchodu.....	18
3.2	Zahraničně obchodní politika.....	18
3.3	Světová obchodní organizace (WTO).....	19
3.4	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD)	20
3.5	Státní podpora exportu v ČR.....	21
	CzechTrade (CT) a CzechInvest (CI).....	21
	Česká exportní banka (ČEB).....	22
	Exportní garanční a pojišťovací společnost (EGAP)	23
	Česká centra	24
3.6	Evropský vnitřní trh	24
3.7	Autonomní nástroje obchodní politiky.....	25

Tarifní nástroje	25
Netarifní nástroje	27
3.8 Smluvní nástroje obchodní politiky	29
3.9 Stoplerův a Samuelsonův teorém o změně světových cen.....	30
3.10 Zahraniční obchod se zbožím.....	31
Komoditní struktura českého zahraničního obchodu	31
Teritoriální struktura českého zahraničního obchodu	32
3.11 Obsah kupní smlouvy.....	32
3.12 Formy zpracování zahraničního trhu	34
Přímá obchodní metoda.....	34
Nepřímá obchodní metoda	35
4 Charakteristika zahraničního obchodu České republiky	36
4.1 Obecná charakteristika zahraničního obchodu ČR	36
4.2 Zahraniční obchod České republiky v roce 2012.....	36
4.3 Zahraniční obchod ČR se zeměmi Společenství nezávislých států	37
4.4 Zahraniční obchod ČR se Společenstvím nezávislých států v roce 2012 ..	38
5 Analýza dosažených výsledků zahraničního obchodu České republiky se zeměmi SNS	40
5.1 Zahraniční obchod České republiky se Společenstvím nezávislých států .	40
5.2 Teritoriální struktura zahraničního obchodu ČR se SNS.....	41
5.3 Komoditní struktura zahraničního obchodu SNS	47
5.4 Vývojové tendence importu a exportu ČR a SNS.....	52
5.5 Perspektivy zahraničního obchodu České republiky se zeměmi Společenstvím nezávislých států	58
6 Závěr.....	60

7	Seznam použitých zdrojů	62
8	Seznam tabulek.....	64
9	Přílohy	65

1 Úvod

Zahraniční obchod je nejstarší a nejpoužívanější formou hospodářských vztahů. Hraje v ekonomice důležitou roli zejména v malých zemích, jako je například Česká republika. Pojmeme zahraniční obchod se ve statistice rozumí obchodní bilance, kterou dostaneme rozdílem vývozu a dovozu. Cílem je udržení kladné obchodní bilance a nejlépe zajištění jejího růstu. Vývoz České republiky je charakterizován jako fyzické zboží, které je exportováno do zahraničí a dovoz České republiky je definován jako zboží nakoupené v zahraničí a dovezené k nám. Velký význam pro zahraniční obchod má kurz české měny, který určuje cenu, za kolik se bude domácí zboží prodávat na zahraničních trzích a naopak. Strukturu zahraničního obchodu dělíme na komoditní a teritoriální.

Zvýšení importu a exportu bylo způsobeno na počátku devadesátých let otevřením ekonomiky vůči zahraničním zemím. Do roku 2004 byla obchodní bilance záporná a v roce 2005 se začal tento trend obracet na kladné hodnoty. Česká republika vstoupila 1. května 2004 do Evropské unie a stala se tak novým členským státem. Vývoz České republiky směřuje na trh Evropské unie a převážně na trh německý. A proto zásadní roli sehrává měna euro, kterou Česká republika dosud nepřijala za vlastní měnu.

Pro zahraniční obchod České republiky se zeměmi SNS byla roku 1997 zřízena Komora pro hospodářské styky se Společenstvím nezávislých států. Tato instituce byla založena za účelem zlepšení obchodních styků, obchodních aktivit na trzích SNS a hlavně pro podporu exportu do těchto zemí. Postupem času se začal podporovat rozvoj v oblasti spolupráce s jednotlivými regiony zemí SNS a dochází k uzavírání „Dohod o spolupráci“ se spolupracujícími Obchodními a průmyslovými komorami.

2 Cíl a metodika práce

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je prostřednictvím statistických metod zhodnotit vývoj zahraničního obchodu České republiky se zeměmi Společenství nezávislých států v letech 2003 – 2013. V praktické části práce bude uvedena statistická analýza vývoje zahraničního obchodu České republiky se zeměmi SNS. Z těchto hodnot bude dopočteno saldo a obrat zahraničního obchodu. Parametry jednotlivých ukazatelů budou k dostání na Českém statistickém úřadě. Pomocí bazických a řetězových indexů bude analyzován zahraniční obchod České republiky a Společenství nezávislých států. Dále prostřednictvím zvolené trendové funkce bude proveden statistický odhad vybraných ukazatelů pro roky 2014 – 2016 a formulování jeho perspektivy.

2.2 Metodika práce

V bakalářské práci na téma „Statistická analýza vývoje zahraničního obchodu České republiky se zeměmi Společenství nezávislých států“ jsou užity statistické metody jako časové řady, bazické a řetězové indexy, trendové funkce, bodová a intervalová předpověď. Tyto vybrané metody jsou charakterizovány v další kapitole.

Analýza časových řad

Časová řada je posloupnost uspořádaných údajů, které se vztahují k určitému časovému okamžiku nebo intervalu. Z tohoto hlediska dělíme časové řady na intervalové a okamžikové. Každá časová řada je seřazena ve směru od minulosti do přítomnosti a může obsahovat čtyři složky, kterými jsou trend, sezonní složka, cyklická složka a náhodná složka. Analýzu časových řad potom chápeme jako souhrn metod, které slouží k popisu časových řad a předpovídání určité úrovně ukazatele v budoucnosti.

Bazický index

Bazický index vyjadřuje změnu hodnot vzhledem k jednomu stanovenému období (základu). U bazických indexů je důležitá volba základního období, hodnota by neměla být extrémní a ani typická. Vzorec pro výpočet bazických indexů:

$$BI = \frac{y_n}{y_0},$$

y_n udává hodnotu jednotlivých období a y_0 hodnotu základního období.

Řetězový index (koeficient růstu)

Řetězový index charakterizuje změnu hodnot běžného období vzhledem k předcházejícímu období. Na rozdíl od bazických indexů se u řetězových indexů základ rok od roku mění. Pokud koeficient růstu vynásobíme hodnotou 100, tak získáme hodnotu vyjádřenou v procentech, které říkáme tempo růstu. Vzorec pro výpočet řetězových indexů:

$$k = \frac{y_t}{y_{t-1}}, \quad t = 2, 3, \dots, n$$

kde y_t je hodnota běžného období a y_{t-1} hodnota předcházejícího období.

Trendová funkce

Trendová funkce je tendence s jakou se časové řady vyvíjejí a zároveň výsledek dlouhodobých procesů. Je to obdoba regresní funkce. Trendovou funkci dělíme na rostoucí, klesající nebo bez trendu. V bakalářské práci byly využity tyto tři trendové funkce:

- lineární trendová funkce: $y'_i = b_0 + b_1 * x_i$,
- kvadratická trendová funkce: $y'_i = b_0 + b_1 * x_i + b_2 * x_i^2$,
- exponenciální trendová funkce: $y'_i = b_0 * b_1^{x_i}$,

b_0, b_1, b_2 jsou parametry trendové funkce a $x_i = 1, 2, 3, \dots, n$ je časová proměnná.

Index determinace vyjadřuje z kolik procent je závisle proměnná ovlivněna nezávisle proměnnou. Na základě maximální hodnoty indexu determinace vybíráme vhodnou trendovou funkci. Výpočet indexu determinace:

$$R^2 = 1 - \frac{s_{\varepsilon}^2}{s_y^2},$$

kde

$$s_{\varepsilon}^2 = \frac{\sum (y_i - y'_i)^2}{n},$$

n je délka časové řady a y'_i jsou hodnoty teoretické.

a s_y^2 je rozptyl skutečných hodnot y_i v časové řadě.

Index korelace (I) vyjadřuje stupeň přiléhavosti trendové funkce ke skutečným hodnotám časové řady. Je druhou odmocninou z indexu determinace. Zde platí jako u indexu determinace, že čím vyšší hodnota indexu korelace, tím lépe daná funkce popisuje trend v časové řadě. Z toho vyplývá, že výpočet indexu determinace a indexu korelace je nezbytný pro zvolení vhodné trendové funkce.

Statistická předpověď (statistický odhad)

Pomocí statistického odhadu můžeme určit předpokládaný vývoj časové řady v budoucích letech. Statistickou předpověď dělíme na bodovou a intervalovou předpověď. Bodová předpověď charakterizuje jednu přesnou hodnotu pro jeden daný rok a získáme ji dosazením časové proměnné do tvaru zvolené trendové funkce. Tím získáme bodový odhad pro následující roky.

Intervalová předpověď udává minimální a maximální hodnotu zapsanou pomocí intervalu. V tomto intervalu by se měly pohybovat předpokládané parametry následujících let. Intervalový odhad se vypočte:

$$u_{n+1} - t_{\alpha}^{|n-2|} * s'_{y_{n+1}} \leq y'_{n+1} \leq u_{n+1} + t_{\alpha}^{|n-2|} * s'_{y_{n+1}},$$

kde u_{n+1} je bodová předpověď a $s'_{y_{n+1}}$ je směrodatná chyba, kterou vypočteme:

$$s'_{y_{n+1}} = t_{\alpha}^{|n-2|} * s_y * \sqrt{(I^2 - 1) * \frac{n(n^2 - 1) + 12k}{(n^2 - 1)(n - 2)}},$$

kde s_y je směrodatná odchylka, kterou získáme druhou odmocninou z rozptylu a k je počet kroků dopředu a t_{α}^{n-2} je Studentovo t – rozdělení.

3 Literární rešerše

3.1 Zahraniční obchod (ZO)

Zahraniční obchod představuje směnu zboží se zahraničím. Předmětem není jen zboží, ale i práva duševního vlastnictví a různé služby. Prostřednictvím zahraničního obchodu se propojuje vnitřní hospodářství země a světové ekonomiky a plní funkce v průběhu rozvoje výrobních sil a mezinárodní dělby práce. [3] Jak už bylo zmíněno, tak zboží a služby jsou základním předmětem zahraničního obchodu nebo-li směny. Zboží je definováno jako hmotný celek určený na trh, kterému přisuzujeme materializovanou hodnotu. Zahraniční obchod můžeme rozdělit na dovoz a vývoz. Dovoz (import) je definován jako zboží zakoupené v zahraničí a dovezené do České republiky a vývoz (export) definujeme jako zboží, které je vyrobeno u nás a exportováno do zahraničí. [2] Firmy jsou hlavními subjekty zahraničního obchodu a provádí import a export zboží a služeb. Dalším důležitým subjektem je stát, který koordinuje a reguluje vnější hospodářské vztahy z ochranných a fiskálních důvodů. [3]

Platební bilance

Platební bilance je jedním z hlavních makroekonomických ukazatelů. Zachycuje ekonomické transakce mezi danou zemí a ostatními zahraničními partnery za určité období, nejčastěji 1 rok. Jedná se o zahraniční pohyb statků, služeb, pohledávek a investic. Část běžného účtu platební bilance se nazývá obchodní bilance. Obchodní bilance vyjadřuje rozdíl mezi vývozem a dovozem. Rozdělujeme ji na aktivní a pasivní obchodní bilanci. O aktivní obchodní bilanci hovoříme tehdy, když export převyšuje import a o pasivní obchodní bilanci se jedná, když import přesahuje export. [20]

Struktura zahraničního obchodu

Strukturu zahraničního obchodu dělíme na teritoriální a komoditní strukturu. Teritoriální struktura vyjadřuje podíl individuálních teritorií, zemí, skupin zemí. Komoditní struktura je dána podílem jednotlivých užitečných hodnot na vývozu nebo dovozu zboží, služeb, kapitálu. [2]

3.2 Zahraničně obchodní politika

Zahraničně obchodní politiku lze vyjádřit jako souhrn zásad a opatření, které jsou prováděny státem v rámci zahraničního obchodu pomocí obchodně politických nástrojů. Zahraničně obchodní politiku si každý stát definuje sám. Spolu s fiskální, měnovou a sociální politikou je tato politika nejdůležitějším nástrojem hospodářské politiky. Držitelé státní moci působí prostřednictvím nástrojů hospodářské politiky na ekonomiku dané země a mají za úkol dosáhnout předem určených cílů. Mezi základní úkoly zahraničně obchodní politiky se řadí možnost měnit rozsah vývozu a dovozu zboží, teritoriální i komoditní struktury zahraničního obchodu, obstarání proporcionality¹ a vzájemnosti v ekonomických vztazích se zahraničím a rozvoj hospodářských vztahů prostřednictvím budování institucí. Díky těmto úkolům stát používá celou řadu hospodářských nástrojů. Stát tyto nástroje využívá jen v situacích, jako jsou vztahy, do kterých stát vstupuje s vlastními výrobci a vývozci a vztahy vůči subjektům z dalších zemí. [3]

Rozlišujeme dva základní typy zahraničně obchodní politiky: liberální obchodní politiku a protekcionismus. Liberální obchodní politika se snaží co nejvíce omezit volný obchod. Tím chce docílit snížením celních bariér a odstraňováním netarifních opatření. Dopad liberální politiky na ekonomiku je docílit větší otevřenosti ekonomiky, což způsobuje velkou konkurenci ze zahraničí,

¹ Poměrnost, úměrnost části v rámci celku

ale důsledkem větší konkurence se rozšiřují možnosti pro tuzemského výrobce. Tuzemský výrobce pak může realizovat svou výrobu na tuzemském i na zahraničním trhu. Protekcionismus je druhým typem obchodní politiky. Zastánci protekcionismu se snaží zavést obchodní bariéry, které by znemožnily přístup zahraniční konkurenci. Dále se zastávají ochranářského přístupu. [3]

3.3 Světová obchodní organizace (WTO)

Světová obchodní organizace vznikla v roce 1995 jako nástupce Všeobecné dohody o clech a obchodu. Světová obchodní organizace je instituce, která řeší pravidla globálního obchodu mezi státy. Náplní činnosti této organizace je podporovat funkci mezinárodního obchodu na základě určených pravidel. Urovnává spory mezi vládami a organizacemi obchodních jednání. V rámci WTO bylo uzavřeno 60 dohod, které vycházejí z těchto zásad: nediskriminace, volnější obchod, podpora konkurence a zvláštní dohody s méně rozvinutými zeměmi. Dalším cílem organizace je omezení protekcionismu. Na svém účtu má více než 200 vyřešených obchodních sporů, dále kontroluje uzavírání dohod v rámci uruguayského kola světových obchodních jednání v letech 1986 - 1994 a jejich dodržování. V roce 2008 čítá základna WTO 153 členů a okolo 600 zaměstnanců. [18] WTO plní funkci legislativní především pro obchod se zbožím a službami. Organizace má sídlo v Ženevě, Švýcarsko. [6]

Konference ministrů je nejvyšší orgán, kde zasedají ministři jednotlivých členských zemí. Má právo rozhodovat o kterékoliv záležitosti z multilaterálních smluv. Generální rada se skládá z vyslanců a vedoucích delegací. Vystupují také pod názvem Orgán pro řešení sporů nebo Orgán pro revizi obchodní politiky. [19] Generální rada se zodpovídá Konferenci ministrů a sekretariátu WTO. [6] V čele sekretariátu je generální ředitel, který je volen na 4 roky. Obchod se zbožím, obchod se službami a obchodní aspekty práv k duševnímu vlastnictví jsou tři pracovní orgány, které jsou podřízeny Generální radě. Výbory jsou dalším

výkonným orgánem. Zabývají se obchody, které jsou úzce specializované, např. Výbor pro zemědělství, Výbor pro přístup na trh. Dohody uzavřené v rámci WTO se týkají zboží, služeb, duševního vlastnictví a jsou závazné pro všechny členské státy. Do teď bylo uzavřeno 60 dohod:

- GATT – je smlouva, která se týká dohody o clech a obchodu z roku 1947, na rozdíl od WTO je GATT smlouva a ne organizace, GATT byl začleněn do WTO,
- GATS – je smlouva, která se týká dohody o obchodu ve službách,
- TRIPS – smlouva, která se týká dohody o duševním vlastnictví v oblasti obchodu. [19]

3.4 Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD)

Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj je nástupcem Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC). OEEC se změnila na OECD v roce 1961. [5] OECD sdružuje 30 vyspělých států světa včetně České republiky, která se stala součástí této organizace 21. prosince 1995. [19] Hlavním úkolem organizace je v členských a rozvojových zemích docílit stabilního ekonomického růstu a zaměstnanosti, snaha o zvýšení životních standardů a snaha rozvíjet světovou ekonomiku pomocí liberalizace mezinárodního obchodu, investic a financí. Práce organizace je zajišťována až 200 výbory, pracovními skupinami a skupinami exportérů. Nejvyšší orgán OECD se nazývá Rada. OECD neustále sleduje situaci a události v členských státech a ve státech světa. Dále sbírá a analyzuje potřebná data, která se potom řeší v jednotlivých pracovních orgánech pro případ možných opatření, nových pravidel mezinárodní organizace nebo změn politik. Konsensuální² návrh opatření, zásad, pravidel, modelů a standardů je výsledným subjektem debaty

² Shodný, souhlasný, dohodnutý

a následným jednáním. Tyto návrhy schvaluje již zmíněná Rada a po následném schválení je stát povinen implementovat³ dané návrhy. [6]

3.5 Státní podpora exportu v ČR

Ústřední orgány státní správy jsou Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) a Ministerstvo zahraničních věcí (MZV) a Ministerstvo financí. Prostřednictvím těchto orgánů zajišťuje Česká republika podporu exportu. Ministerstvo průmyslu a obchodu zastřešuje a podporuje svou činností zahraniční obchod včetně exportu. Ministerstvo financí vytváří příznivé podmínky v oboru pojištění a financování vývozu. Ministerstvo zahraničních věcí řídí vnější vztahy, stanovuje hlavní funkci jednotlivých zastupitelských úřadů České republiky a zakládá Česká centra. Česká centra mají za cíl reprezentovat Českou republiku v zahraničí. Pomoc v oblasti exportu zajišťují ČR státní a polostátní instituce:

- CzechTrade a CzechInvest,
- Česká exportní banka, a. s.,
- Exportní garanční a pojišťovací společnost, a. s.,
- Česká centra. [3]

CzechTrade (CT) a CzechInvest (CI)

CzechTrade je proexportní agentura, která byla zřízena roku 1997 rozhodnutím Ministerstva průmyslu a obchodu ČR. [5] Podporuje české firmy na zahraničních trzích, zvyšuje jejich konkurenceschopnost a přispívá k růstu exportu českých firem. Nabízí služby pro úspěšný export, zjišťuje obchodní příležitosti. Agentura je součástí Exportní strategie České republiky pro období 2012-2020. [8] CzechTrade disponuje širokou sítí zahraničních a regionálních cestovních kanceláří. V současné době

³ Aplikovat v nových podmínkách, zavést, využít

má 33 zahraničních zastoupení ve třiceti zemích. Zahraniční kanceláře poskytují informace o destinacích, zjišťují obchodní možnosti a poskytují služby pro úspěšný export. [19]

CzechInvest je příspěvková organizace, která vznikla roku 1992 na základě iniciativy Ministerstva průmyslu a obchodu ČR. Hlavním cílem organizace je podpora zahraničních investic, které přichází do České republiky. CzechInvest poskytuje i své služby, mezi které patří:

- zprávy o možnostech pomoci pro malé a střední podnikatele,
- uskutečnění dotačních plánů financovaných Evropskou unií a státem,
- poskytování formální rady k projektům,
- řízení databáze podnikatelských realit,
- spravování databáze českých dodavatelských podniků,
- podpora při uskutečnění investičních projektů,
- nepřímá státní investiční pomoc,
- AfterCare – jsou to takové služby pro zahraniční investory, kteří pracují v České republice.

Rozšíření nabídky služeb vedlo roku 2004 k založení třinácti regionálních kanceláří ve všech krajských městech. [9]

Česká exportní banka (ČEB)

Česká exportní banka je bankovní instituce zaměřená na státní a finanční podporu vývozu. Vznikla 1. března 1995 a je součástí proexportní politiky. Cílem České exportní banky je podpora českého vývozu a celkové konkurenceschopnosti České republiky. ČEB poskytuje a financuje vývozní úvěry a další služby spojené s vývozem. Příjemcem financování bývá vývozce nebo jeho zahraniční odběratel. Veškerá činnost provozovaná Českou exportní bankou je v souladu s pravidly Světové obchodní organizace (WTO), kompetentními radami Organizace

pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) a směrnicemi Evropské unie. Instituce se v posledních letech orientuje na nabídku financování inženýrských a především liniových staveb v zahraničí. [15] Banka má své orgány:

- představenstvo,
- výkonné vedení,
- dozorčí rada,
- výbor pro audit.
- struktura akcionářů [17]

Exportní garanční a pojišťovací společnost (EGAP)

Exportní garanční a pojišťovací společnost vznikla v roce 1992 jako akciová společnost vlastněná státem. EGAP je státní úvěrová pojišťovna, která se zaměřuje na nepojistitelná, tržní a komerční rizika. Tyto rizika se týkají oblasti financování vývozu zboží, služeb a investic z České republiky. Společnost se orientuje hlavně na bankovní úvěry se splatností více než 2 roky. Jedná se o financování velkých energetických, strojních a technologických zařízení, investiční celky, dopravní stavby a investice. Česká republika provozuje svá akcionářská práva přes Ministerstvo financí ČR, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Ministerstvo zahraničních věcí ČR a Ministerstvo zemědělství ČR. [14] Mezi orgány společnosti se řadí:

- valná hromada,
- dozorčí rada,
- představenstvo. [11]

Česká centra

Česká centra jsou příspěvková organizace řízená Ministerstvem zahraničních věcí ČR. Centra prezentují a propagují Českou republiku na zahraničních trzích. Rozšířenost Českých center v zahraničí čítá 22 poboček v 20 zemích světa na třech kontinentech. Organizace je uznávána jako důvěryhodný, profesionální a otevřený partner zahraničních institucí. Česká centra mají široké znalosti v kulturní sféře, v oboru médií, společnosti a znalosti o oblastech, kde působí. Dále se vyznačují flexibilitou působení, znalostí multilaterální a bilaterální spolupráce, širokým spektrem klientů a prestižními místy. [10]

3.6 Evropský vnitřní trh

Základním cílem vnitřního trhu je dosažení volného pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu. Vnitřní trh Evropské unie je tvořen všemi členskými státy EU. Společný trh byl definován už ve Smlouvě o EHS. Odstraněním tzv. tarifních překážek bylo dosaženo úplného pohybu zboží. Jednotlivé členské státy a Evropská unie musely provést v průběhu budování vnitřního trhu několik opatření:

- došlo k odstranění celních poplatků a k množstvím omezení při importu a exportu zboží mezi členskými státy,
- inovování jednotného celního sazebníku a jednotné politiky zabývající se obchodem vzhledem k třetím zemím,
- docílení volného pohybu osob, služeb, zboží a kapitálu mezi členskými státy zrušením překážek,
- zavedení systému, který bude zajišťovat, že soutěž na společném trhu nebude poškozena,
- fungování společného trhu prostřednictvím sjednocení vnitrostátních právních řádů.

Přes všechna tato opatření je neustále proces vytvoření jednotného vnitřního trhu nedovršen.

Základem pro fungování vnitřního trhu je volný pohyb zboží. Dále rozlišujeme volný pohyb osob, služeb a kapitálu. Volný pohyb osob je definován jako volný pohyb studentů, důchodců, pracovníků a podnikatelů, kteří se chtějí usadit za účelem podnikání v jiném členském státě. Odstranění kontrol osob na hranicích usnadnila Schengenská dohoda z roku 1985. Volný pohyb služeb je vyjádřen poskytováním služeb přes hranice, tzn., že podnikatel nemusí být ve státě, kde danou službu poskytuje. Volný pohyb služeb je v rámci vnitřního trhu EU stejně důležitý jako volný pohyb zboží. Volný pohyb kapitálu je hlavní silou ekonomického rozvoje. Spadají sem služby jako možnost směňovat českou korunu, odstranění všech národních překážek pro přepravu kapitálu s jednotlivými členskými státy EU a s třetími zeměmi a zavedení pravidel EU, která se týkají zajištění přeshraničních plateb a kapitálových transferů. [12]

3.7 Autonomní nástroje obchodní politiky

Autonomní nástroje obchodní politiky jsou speciální opatření, která mají za úkol chránit domácí výrobce před vnějším prostředím. Ochrana domácího výrobce spočívá v omezení dovozu zahraničních výrobků a v podporování vývozu domácích produktů. Autonomní nástroje rozlišujeme na tarifní a netarifní nástroje.

Tarifní nástroje

Mezi tarifní nástroje řadíme cla, celní kvóty, celní stropy, daně, dávky poplatky. Clo je peněžitá hodnota, která je úzce spojena s dovozem zboží, je vybírána státem. Dříve mělo clo funkci fiskální,

ale postupem času začalo plnit funkci ochrannou a kontrolní. Clo dělíme na vázané, aplikované a průměrné. Vázané clo nám určuje danou úroveň cla, aplikovaná celní sazba definuje takovou výši cla, které bylo opravdu uvaleno na zboží při dovozu, vývozu. Průměrné clo vyjadřuje průměrnou výši celní ochrany, která je udělena určitému výrobku v odvětví dané skupiny zboží, např. zemědělské a průmyslové zboží. Potom můžeme clo dělit podle účelu:

- clo fiskální – fiskální clo slouží k financování státních nákladů zejména v méně hospodářsky vyspělých státech.
- clo ochranné – funkce ochranná slouží k ochraně tuzemských výrobců před importem zboží z třetích zemí. Znemožňují pronikání na domácí trh pomocí zdražování cla. O prohibičních sazbách mluvíme tehdy, když je zabráněno zahraniční konkurenci. Mají stejnou funkci jako přímý zákaz dovozu zboží. Ochranná cla můžeme dále dělit na preferenční, diferenční, vyrovnávací, antidumpingové, kompenzační a retorzní⁴.

Členění cla podle způsobu výpočtu:

- clo valorické – určuje se daným procentem ze základní ceny zboží.
- clo specifické – vyměřuje se pevně stanovenou částkou za kus, barel, tunu apod.
- clo diferencované – vyskytuje se jako diferencované valorické clo, kdy se odstupňovaně přiděluje výše cla pro různé ceny téhož druhu zboží. Udává se v procentech. Nebo se vyskytuje jako diferencované specifické clo, kdy se odstupňovaně přiděluje výše cla za jednotku míry, váhy nebo kusu podle cen zboží.
- clo smíšené – cílem smíšeného cla je odstranit vliv výkyv zahraničních cen na ceny vnitřní. Clo smíšené je kombinací valorického a specifického cla.

⁴ Odvetné opatření (odveta)

Členění cla podle regulace:

- autonomní clo – stanovuje se jednostranně státem
- smluvní clo – stanovuje se na základě smlouvy s jinými státy. Prostřednictvím mnohostranné nebo dvoustranné smlouvy je smluvní clo používáno na reciproční poskytování celních výhod.

Členění cla podle směru pohybu:

- clo dovozní – dovozní clo se používá ve vyspělých zemích především jako ochrana tuzemských výrobků před konkurencí.
- clo vývozní – vývozní clo má za úkol omezit vývoz surovin a podporovat individuální průmyslovou výrobu. Je používáno zřídka.
- clo tranzitní (průvozní) – tranzitní clo bylo zrušeno roku 1921. Plnilo funkci fiskální.

Dále zmiňované celní kvóty a celní stropy stanovují v souladu s danými kvótami zvýhodněnou celní sazbu na výrobek, který je dovezen na domácí trh. Celní kvóty a celní stropy jsou spojením tarifních a netarifních opatření. Celní kvóty se od celních stropů liší tím, že po spotřebování celní kvóty nemůže být zboží dále dováženo za zvýhodněnou celní sazbu. U celního stropu je dovoz zboží za výhodnější cenu do té doby než subjekt daného státu celní strop nezruší. [3]

Netarifní nástroje

Mezi netarifní nástroje patří licence, dovozní depozita, vývozní náhrady, dovozní přírážka, vyrovnávací dávky prokázání původu zboží. Netarifní opatření se používají jako nástroje protekcionismu. Podporuje domácí ekonomiku a chrání ji před zahraniční konkurencí a případnými špatnými praktikami zahraničních subjektů. Konference OSN pro obchod a rozvoj (UNCTAD) a Organizace

pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) se zabývají členěním netarifních opatření. Podle klasifikace UNCTAD se netarifní opatření dělí na:

- paratarifní opatření – celní přírážky, dodatečné daně a přírážky, vnitřní daně a přírážky uvalované na dovoz, povinné celní ohodnocení dovozu, tarifní kvóty, opatření ke kontrole cen, povolení dovozu v návaznosti na exportní výkonnost,
- finanční opatření - administrativní stanovení cen, dobrovolné limity vývozních cen, různé přírážky a odvody cen, antidumpingová opatření, vyrovnávací opatření, dobrovolná limitace vývozních cen, požadavek placení předem, souběžně existující rozdílné směnné kurzy, restrikce na alokaci deviz, regulace způsobu placení za dovoz, opožděný transfer deviz, dovozní depozita, centrální vyhlášení fixního směnného kurzu,
- automatická licenční opatření – automatická licence, monitorování dovozu,
- kvantitativní opatření – kvóty, neautomatická licence dovozu, zákazy dovozu, omezení dovozu, dobrovolná omezení vývozu,
- monopolistická opatření – stanovení jediné dovozní organizace, povinné využití národních služeb v pojištění, dopravě,
- technická, sanitární, fytosanitární opatření – technická regulace, inspekce před naloděním, speciální celní formality, požadavky na nezávadnost potravin a na zachování zdraví zvířat a rostlin,
- opatření na kontrolu vývozu a výroby – výrobní a vývozní subvence, zákaz vývoz, zdanění vývozu. [6]

3.8 Smluvní nástroje obchodní politiky

Smluvní nástroje obchodní politiky se uplatňují právě tehdy, kdy vznikne mezinárodní ujednání s jinými suverénními⁵ státy. Základem pro obchodní politiku jsou dohody a ujednání WTO. Z toho vyplývá, že všechna autonomní rozhodnutí státu musejí korespondovat s pravidly a závazky v mezinárodním obchodním systému. Základem nejsou jen dohody WTO, ale také obchodní dohody, dohody o volném obchodu, dohody o integračních seskupeních, komoditní dohody atd. Smluvní nástroje jsou založeny na mezinárodních smlouvách. Smlouvy jsou uzavírány mezi smluvními stranami a upravují hospodářské vztahy mezi nimi. Obchodní dohody členíme na mnohostranné, vícestranné a dvoustranné. Hlavním cílem mnohostranných smluv je fungování mnohostranného obchodního uspořádání v obchodu se zbožím, v obchodu se službami, v oblasti práv k duševnímu vlastnictví, řešení obchodní neshod a prověrek obchodních politik. Patří sem dohody WTO. Vícestranné dohody se uzavírají mezi několika zeměmi a jedná se o dohody týkající se volného obchodu. Řadí se sem NAFTA, MERCOSUR, EU nebo některé dohody WTO (Dohoda o vládních závazcích, Dohoda o obchodu s civilními letadly). Speciálním druhem vícestranných dohod jsou mezinárodní komoditní dohody. Jsou řízeny v rámci UNCTAD a FAO (dohody o kávě, kakau, bavlně, mědi, banánech, tropickém ovoci, citrusech, rýži, kůžích, oleji, olejových semenech, vinné révě, bambusu a ratanu). Bilaterální dohody mohou být dohody o vzájemných preferencích tzv. dohody o volném obchodu, dále sem spadají dohody o celní unii a dohody o ekonomické spolupráci. Dohody o volném obchodu platí pouze pro obchod se zbožím nebo službami. Dohody o celní unii jsou dohody, které se týkají anulace celních překážek mezi signatáři a zavádí oproti třetím zemím jednotný celní sazebník. Uzavírání těchto dohod má smysl pouze s nečleny WTO. Dalším druhem smluv jsou dohody upravující oblasti s obchodem spojené. Vyskytují se jak ve formě mnohostranné, tak vícestranné a dvoustranné. Jedná se o smlouvy

⁵ Suverenita = svrchovanost, právo neomezeně užívat moc na území daného státu

uzavřené v mezinárodní dopravě, celnictví, ochraně duševního vlastnictví, v okruhu technické normalizace a standardizace, sanitárních norem. [6]

3.9 Stoplerův a Samuelsonův⁶ teorém o změně světových cen

Stoplerův a Samuelsonův teorém vychází z Heckscherova a Ohlinova⁷ modelu. Podle Heckscherova a Ohlinova modelu⁸ můžeme říct, že pokud dojde k růstu světových cen u komodit s vyšší cenou, tak cena kapitálu poroste. Na úkor výroby pracovně těžké komodity se bude zvyšovat výroba kapitálově náročné komodity. Z toho vyplývá, že poptávka po práci bude klesat a poptávka po kapitálu poroste. Neomezený a relativní růst reálných důchodů majitele kapitálu a poměrný pokles reálného důchodů vlastníka práce jsou příčinou poklesu poptávky po práci a růstu poptávky po kapitálu. Když poroste cena kapitálově náročného výrobku, tak bude mít odlišné důsledky na zemi orientovanou v souladu s Heckscherovým a Ohlinovým modelem na produkci kapitálově náročných výrobků a na zemi zaměřenou na produkci pracovně náročných komodit. Prohloubení a rozšíření výroby kapitálově náročných výrobků, větší vývoz a zdokonalení směnných relací⁹ dochází právě v zemích s kapitálově náročnými komoditami. Růstem ceny kapitálově náročného výrobku dojde k omezení produkci pracovně náročných komodit a tím pádem dojde k poklesu vývozu i dovozu a zhoršení směnné relace. Tato změna dochází v zemích s pracovně náročnými výrobky. [7]

⁶ Paul A. Samuelson byl americký ekonom, profesor ekonomie a nositel Nobelovy ceny z roku 1970.

⁷ Bertil Ohlin byl švédský ekonom, politik, profesor ekonomie a taktéž nositel Nobelovy ceny z roku 1977.

⁸ Heckscherův a ohlinův model je matematický model mezinárodního obchodu, který vychází z myšlenky, že jednotlivé země se od sebe liší bohatstvím výrobních faktorů.

⁹ Směnné relace jsou dány poměrem vyváženého a dováženého zboží. Změna je vyjádřena podílem cenového indexu vývozu a cenového indexu dovozu.

3.10 Zahraniční obchod se zbožím

Už v minulosti se Česká republika řadila mezi ekonomicky a průmyslově vyspělé země. V roce 1918 dokonce tehdejší Československo patřilo mezi dvacet nejvyspělejších států světa. V 19. a 20. století naši zemi proslavily po celém světě výrobky jako sklo, bižuterie, chmel, pivo, slad, zbraně, munice a zejména stroje a zařízení. Ze značek to byly Baťa, ČKD, Škoda, Jablonex¹⁰, Technoexport¹¹, Strojimport¹², Škodaexport¹³ (tato značka v roce 2008 zanikla). Od roku 1993 do roku 2005 bylo saldo zahraničního obchodu trvale pasivní a až v roce 2005 dosáhla Česká republika aktivního salda. V následujících letech s dopadem finanční krize se saldo zahraničního obchodu vrátilo do pasiva. [19]

Komoditní struktura českého zahraničního obchodu

Komoditní struktura českého zahraničního obchodu a především vývozu je hodně široká. V zahraničním obchodu převládá obchod se zpracovanými produkty, který se podílí na exportu více než z 90% a na importu nad 80%. Agrární a potravinářské produkty se na celkovém obchodě podílí asi jen 4,5% na celkovém obratu zahraničního obchodu ČR a z toho na celkovém exportu se podílí 3,6% a na importu 5,1% (rok 2007). 5,3% na celkovém exportu a 10,4% na importu se podílí nerostné suroviny a paliva (rok 2007). Negativní saldo má ČR pouze u obchodu s chemikáliemi. Komoditní struktura českého exportu:

¹⁰ Jablonex je firma zabývající se prodejem bižuterie.

¹¹ Technoexport je firma, která je významná v oblasti vývozu zařízení, náhradních dílů, technologických linek, ale hlavně v potravinářském průmyslu, zpracování ropy a zemního plynu.

¹² Strojimport je důležitým vývozcem obráběcích a tvářecích strojů.

¹³ Škodaexport se zabývá metalurgickými stroji a zařízeními.

- silniční vozidla 16,5%,
- elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče 9,2%,
- kancelářské stroje a zařízení 7,3%,
- stroje a zařízení užívané v průmyslu 6,8%,
- telekomunikační a záznamová zařízení 5,6%,
- kovové výrobky 5,6%. [19]

Teritoriální struktura českého zahraničního obchodu

Teritoriální struktura českého zahraničního obchodu není příliš rozmanitá. Německo a Slovensko jsou nejdůležitějšími partnery České republiky. Dalšími obchodními partnery, se kterými ČR obchoduje, jsou Rakousko, Polsko, Maďarsko, Itálie, USA, Francie, Velká Británie, Nizozemsko a Belgie. Česká republika je čím dál více závislá na obchodu se zeměmi EU. [19]

3.11 Obsah kupní smlouvy

Kupní smlouva je definována jako souhrn závazkových vztahů. Závazkové vztahy se nejčastěji týkají placení, řešení dopravy, skladování nebo inspekce. Součástí kupní smlouvy jsou dvě smluvní strany, a to nakupující a prodávající. Tyto dvě strany se musí dohodnout na obsahu kupní smlouvy. Další částí kupní smlouvy je předmět. Předmětem obvykle bývá druh zboží, které je pojmenováno nebo odkázáno na značku, katalog, vzorek, přílohu. Obal hraje u pojmu předmět důležitou roli. Obal má ochrannou funkci a jeho kvalita záleží na druhu dopravy. Například jiné nároky jsou na obal při přepravě kontejnerem a jiné při otevřených zásilkách. Za důležitou část kupní smlouvy se považuje cena, která musí být uvedena. Pokud cena není uvedena, musí být napsán způsob určení ceny. U cen

se setkáváme s pojmem slevy, a to nejčastěji s rabaty. Rabaty (slevy) se mohou vyskytovat v několika podobách:

- množstevní rabat = je poskytovány při větším odběru zboží,
- zaváděcí rabat = usnadňuje dovozci se prosadit s novým výrobkem na trhu,
- věrnostní rabat = se uděluje za věrnost dovozce vývozci, dovozci jsou neustále oslovováni konkurencí, ale přesto jsou věrní svému partnerovi,
- tajný rabat = používá se v souvislosti s obcházením devizových nařízení země. [19]

Při dřívějším uhrazení kupní ceny se poskytují takzvaná skonta. Bonifikace jsou slevy, které jsou uplatňovány na vadném zboží. Dodací lhůta je také nedílnou součástí kupní smlouvy a je kritériem pro obchodní operace. Obchodní operace dělíme na promptní a dodávkové. Promptní obchody jsou dodávky do 7 dnů nebo-li „ihned“. U dodávkových obchodů rozlišujeme tyto typy dodacích lhůt:

- přibližná dodací lhůta – do 1 měsíce po otevření akreditivu¹⁴ nebo „do x měsíců po uzavření kupní smlouvy“,
- přesná dodací lhůta – je udáno přesné datum, kdy bude zboží dodáno,
- postupná dodací lhůta – zboží je dodáváno postupně podle stanoveného množství,
- fixní dodací lhůta – odběratel trvá na konkrétním termínu dodání, a pokud dodavatel nedodrží dodací lhůtu, odběratel má právo si zajistit dodávku u jiného odběratele na účet původního dodavatele.

Každému dovozci i vývozci záleží na dobrém jménu a vystupování. Tímto úkolem se zabývá propagace. Proto je propagace výrobku, investičního zboží či strojů tak důležitá. Zajišťuje dobré jméno firmám, výrobcům i dovozcům. Podoba propagace může být různá například prostřednictvím veletrhů, různých prezentací nebo výstav. [19]

¹⁴ Pojmem akreditiv se rozumí příkaz bance, aby dané osobě po splnění určitých podmínek vyplatila předem určenou částku.

3.12 Formy zpracování zahraničního trhu

Obchodník volí příslušnou obchodní metodu na základě dostatečných informací o daném trhu, který ho zajímá. Musí nejprve ověřit, jakou obchodní metodu používá hlavní konkurence a poté může volit metodu, která bude pro jeho zboží a služby nejvhodnější. Zpracování zahraničního obchodu dělíme na přímou a nepřímou formu.

Přímá obchodní metoda

Přímá obchodní metoda vyjadřuje přímý vztah mezi výrobcem a spotřebitelem. Nenachází se zde co nejméně zprostředkovatelů nebo prostředníků. Jedná se zejména o:

- veřejné soutěže – jde o nabídky a prodeje, kde se případný dodavatel musí přihlásit do veřejné soutěže za určených podmínek, zde jsou zprostředkovatelé firmy obvykle vyřazeny nebo jejich funkce je omezená na konzultace,
- nákup některého zboží (ropa, léky, zbraně, výbušniny) – typické pro socialistické země jako Kuba, Korejská lidově demokratická republika a některé arabské země, zde činnost konzultačních firem nahrazuje zprostředkovatele,
- prodej komodit do oblastí , kde je naše zboží dobře zavedeno – zde není potřeba žádného prostředníka ani zástupce. [19]

Nepřímá obchodní metoda

Nepřímá obchodní metoda představuje prodej zboží a služeb s pomocí třetí osoby (zprostředkovatel, prostředník, zástupce). Nejčastěji to bývají velkoobchody, které dále prodávají spotřební a potravinářské zboží do maloobchodní sítě. Mezi nepřímé metody se řadí smluvní dohody jako „výhradní prodej“, „výhradní odběr zboží“, „přednostní odběr zboží“, „přednostní prodej“ nebo „přednostní nákup“. [19]

Distributor dováží i prodává svým jménem. Propaguje své výrobky a nabízí je spotřebitelům, vývozcům, kteří zaplatí kupní cenu a poté si mohou s výrobkem naložit podle svého uvážení. Jsou dva typy distributorů výhradní a nevýhradní. Výhradní prodejce působí na určitém trhu, kde může prodávat pouze konkrétní výrobek nebo hájit zájmy dané firmy. Nevýhradní prodejce poskytuje své služby na základě souhrnné smlouvy. Obsahem smlouvy jsou požadavky, které jsou pro vývozce nebo prodejce důležité. [4]

Zprostředkovatel jedná cizím jménem dané firmy nebo organizace. Zásluhou jim je potom odměna (provize). Zprostředkovatel může být výhradní, nevýhradní a jednorázový. Výhradní zastoupení spočívá v tom, že zprostředkovatel musí pracovat jen pro jednu firmu a firma si nemůže najmout dalšího zprostředkovatele. U nevýhradního zastoupení může firma pracovat s více zprostředkovateli a zprostředkovatel může vykonávat činnost pro jinou firmu, organizaci. Jednorázové zastoupení je řešeno jednorázovou zastupitelskou smlouvou, ve které jsou zachyceny podstatné věci pro některou ze stran. Jednorázové smlouvy jsou uzavírány za účelem prověření vzájemného vztahu mezi jednotlivými stranami a poté se přechází na trvalejší zastupitelský vztah. Samozvaní zprostředkovatelé přichází do kontaktu se zprostředkovateli na veletrzích, podnikatelských asociacích a obchodních komorách. [4]

Vlastní zahraniční síť může být buď majetková účast vývozce v zahraničí (filiálka), nebo zastupitelská kancelář, která má funkci zástupce na trhu. [19], [4]

4 Charakteristika zahraničního obchodu České republiky

4.1 Obecná charakteristika zahraničního obchodu ČR

Zahraníční obchod jako takový hraje v ekonomice velmi důležitou roli. Je nejstarší a nejpoužívanější formou vnějších hospodářských vztahů. Vliv zahraničního obchodu na hospodářský vývoj zemí se projevil v období po 2. světové válce. V nynější době ovlivňuje ekonomický růst jednotlivých zemí. [13] Otevření ekonomiky vůči zahraničí způsobilo na počátku devadesátých let výrazné zvýšení dovozu a vývozu. Česká republika vyváží na trh Evropské unie, a to převážně na německý trh. A proto zásadní roli v zahraničním obchodě České republiky sehrává měna euro. Dále hraje důležitou roli kurz české měny vůči ostatním měnám. Kurz české měny určuje, za kolik se bude domácí zboží prodávat na zahraničních trzích a naopak. Měna není jediný faktor, který ovlivňuje zahraniční obchod. Jsou to politické faktory, jako celní dohody a mezinárodní smlouvy, ekonomické faktory, jako vývoj hospodářství v zemích a vývoj produktivity práce. [20]

4.2 Zahraniční obchod České republiky v roce 2012

V roce 2012 byl největší dovoz v oblasti dopravního průmyslu a strojírenství v hodnotě 1 143, 51 mld. Kč. Druhou nejdováženější surovinou byly tržní výrobky tříděné podle materiálu (kovové výrobky, železo, ocel, pryž) v hodnotě 493 687 229 000Kč. Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály se dovážely do České republiky také ve velké míře, a to za 307,58 mld. Kč. Chemikálie a příbuzné výrobky zaujaly čtvrté místo na pozici nejdováženějším surovin a import činil 307,02 mld. Kč. Dále se v tomto roce dováželo průmyslové spotřební zboží, které dosahovalo částky 267,49 mld. Kč, potraviny a živá zvířata (136,78 mld. Kč), suroviny nepoživatelné s výjimkou paliv (79,31 mld. Kč), nápoje a tabák (18,54 mld. Kč), komodity a předměty obchodu (7,54 mld. Kč) a nejméně dováženou

surovinou se staly rostlinné a živočišné oleje, tuky a vosky (5,43 mld. Kč). Součet všech těchto komodit činil v roce 2012 2 766, 89 mld. Kč. [1]

Stejně jako u importu dominují u exportu stroje a dopravní prostředky s hodnotou 1 663,42 mld. Kč. Dalším nejvíce vyváženým zbožím byly tržní výrobky tříděné podle materiálu v hodnotě 532,50 mld. Kč. Třetím nejvyváženější surovinou bylo průmyslové spotřební zboží s exportem 340,36 mld. Kč. Chemikálie a příbuzné výrobky se vyvážely také ve velkém množství, a to v hodnotě 189,47 mld. Kč. Česká republika dále v roce 2012 vyvážela minerální paliva, maziva a příbuzné materiály (118,70 mld. Kč), potraviny a živá zvířata (108,06 mld. Kč), suroviny nepoživatelné s výjimkou paliv (86,44 mld. Kč), nápoje a tabák (19,88 mld. Kč), živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky (9,18 mld. Kč) a komodity a předměty obchodu byly vyváženy v nejmenší míře s exportem 4,59 mld. Kč. V tomto roce činil součet těchto zmíněných komodit 3 072,6 mld. Kč. [1]

4.3 Zahraniční obchod ČR se zeměmi Společenství nezávislých států

Hospodářská komora České republiky založila 12. 3. 1997 Komoru pro hospodářské styky se Společenstvím nezávislých států. Tato komora byla zřízena pro zlepšení obchodních styků, obchodních aktivit na trzích SNS a především pro podporu exportu do těchto zemí. Rozvíjí se spolupráce s jednotlivými regiony zemí SNS a dochází k uzavírání „Dohod o spolupráci“ se spolupracujícími Obchodními a průmyslovými komorami. Hlavním orgánem Komory je jedenácti členné Představenstvo v čele s předsedou. Spolupracuje se státními orgány a institucemi, v první řadě s:

- Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR,
- Ministerstvem zahraničních věcí ČR,
- Kanceláří Prezidenta Republiky,
- Úřadem vlády ČR,

- Senátem parlamentu ČR,
- Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR.

Dále Komora z velké části obstarává analytické články o vývoji ekonomiky, důležité informace z finanční oblasti a zejména nabídky a poptávky po zahraničních subjektech. [16]

4.4 Zahraniční obchod ČR se Společenstvím nezávislých států v roce 2012

Největší podíl na importu ze SNS do ČR za rok 2012 tvořila minerální paliva, maziva a příbuzné materiály s částkou 107,28 mld. Kč. Suroviny nepoživatelné s výjimkou paliv byly druhým nejčastěji dováženým výrobkem v hodnotě 9,77 mld. Kč. Třetí místo zaujaly tržní výrobky tříděné podle materiálu s importem 8,10 mld. Kč. Dalším významným artiklem byly stroje a dopravní prostředky dovážené v ceně 4,50 mld. Kč. Ostatní výrobky, které se dovážely, bylo zboží jako chemikálie a příbuzné výrobky (2,71 mld. Kč), průmyslové spotřební zboží (0,97 mld. Kč), potraviny a živá zvířata (349 487 000 Kč), nápoje a tabák (0,13 mld. Kč) a nejmenší import v tomto roce představovaly živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky (0,12 mld. Kč). Celkový import v roce 2012 činil 133,92 mld. Kč. [1]

Export z ČR do zemí SNS se mírně lišil od importu, zde se na první místo dostaly stroje a dopravní prostředky v hodnotě 123,10 mld. Kč. U dalšího zboží se export výrazně snížil. Tržní výrobky tříděné podle materiálu představovaly 17,94 mld. Kč. Chemikálie a příbuzné výrobky tvořily 16,07 mld. Kč. Průmyslové spotřební zboží se podílelo na exportu 13,54 mld. Kč. Vyjmenované tři artikly se od sebe lišily plus minus třemi miliony korun. Ve vývozu hrály také důležitou roli suroviny nepoživatelné s výjimkou paliv (0,79 mld. Kč), nápoje a tabák (0,76 mld. Kč), minerální paliva, maziva a příbuzné materiály (0,46 mld. Kč), živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky (0,009 mld. Kč) a komodity a předměty

obchodu (2 000 Kč) byly vyváženy ze všech surovin nejméně. Celkový export za rok 2012 byl 175,92 mld. Kč. [1]

5 Analýza dosažených výsledků zahraničního obchodu České republiky se zeměmi SNS

5.1 Zahraniční obchod České republiky se Společenstvím nezávislých států

V dané podkapitole bude analyzován zahraniční obchod České republiky se SNS v jednotlivých letech 2003 – 2013. Hodnoty exportu a importu jsou zapsány v následující tab. č. 1. V dalších podkapitolách bude rozebrána teritoriální a komoditní struktura zahraničního obchodu SNS s ČR, výpočet bazických a řetězových indexů, výpočet trendové funkce, výpočet indexu determinace a indexu korelace a bodová a intervalová předpověď pro roky 2014 – 2016.

Tabulka 1 – Zahraniční obchod SNS s ČR (mld.)

Rok	Import ze SNS do ČR CZK(mld.)	Export z ČR do SNS CZK(mld.)	Saldo CZK(mld.)	Obrat CZK(mld.)
2003	86,72	28,28	-58,44	115
2004	99,14	42,09	-57,05	141,23
2005	142,73	58,79	-83,94	201,52
2006	173,30	73,33	-99,97	246,63
2007	158,04	92,37	-65,67	250,41
2008	213,57	106,33	-107,24	319,9
2009	133,92	75,06	-58,86	208,98
2010	184,68	100,60	-84,08	285,28
2011	213,21	136,24	-76,97	349,45
2012	225,39	175,24	-50,15	400,63
2013	221,57	174,54	-47,03	396,11

Zdroj: ČSU, vlastní výpočet

Tab. č. 1 uvádí celkový import a export Společenství nezávislých států s Českou republikou za rok 2003 – 2013. Tabulka dále zahrnuje saldo a obrat zahraničního obchodu. Import do České republiky měl v letech 2003 – 2006 rostoucí tendenci, která byla způsobena zvýšením importu z Ukrajiny, Kazachstánu, ale i z Ruské federace. Rok 2007 přinesl pokles dovozu. Poté v letech 2008 – 2009 nastala ekonomická krize, které v roce 2009 způsobila pokles dovozu do České republiky. Rok 2008 nezaznamenal snížení dovozu z důvodu stabilní poptávky po surovinách (ropa, zemní plyn a železná ruda). Po ukončení ekonomické krize došlo v letech 2010 – 2012 ke zvýšení výroby z důvodu nárůstu poptávky po zmíněných surovinách, což se odrazilo ve větším objemu dovozu do ČR.

Export ČR se v prvních osmi letech neustále zvyšoval z důvodu vyššího vývozu do Ruské federace. Pokles hodnot byl zaznamenán až v roce 2009. Příčinou byla již citovaná ekonomická světová krize. Stejně jako u importu došlo po skončení ekonomické krize ke zvýšení vývozu do SNS, což ukazují hodnoty exportu v letech 2010 – 2012. V posledním roce 2013 se export nepatrně snížil na 174,54 mld. Kč. Saldo zahraničního obchodu Společenství nezávislých států dosahovalo ve všech jedenácti letech záporných hodnot, jelikož vývoz České republiky do zemí SNS byl podstatně nižší než dovoz zboží ze zemí SNS. Obrat zahraničního obchodu vyjadřuje součet importu a exportu v jednotlivých letech.

5.2 Teritoriální struktura zahraničního obchodu ČR se SNS

Tato podkapitola se zabývá exportem z České republiky do jednotlivých zemí Společenství nezávislých států a importem do České republiky ze zemí SNS. V teritoriální struktuře zahraničního obchodu Společenství nezávislých států jsou analyzovány země jako Arménie (AM), Ázerbájdžán (AZ), Bělorusko (BY), Gruzie (GE), Kyrgyzstán (KG), Kazachstán (KZ), Moldavsko (MD), Ruská federace

(RU), Tádžikistán (TJ), Turkmenistán (TM), Ukrajina (UA) a Uzbekistán (UZ). Hodnoty z roku 2008 – 2013 jsou včetně hodnot importu a exportu Gruzie, i když tato země v roce 2008 ze SNS vystoupila. Zahraniční obchod zmíněných zemí je zachycen v přílohách. Následující tabulka č. 2 a 3 vyjadřují procentuální podíl jednotlivých zemí z importu SNS do ČR a z exportu ČR do SNS za roky 2003 – 2013.

Tabulka 2 – Procentuální podíl importu jednotlivých zemí z celkového importu SNS do ČR (%)

Rok	AM	AZ	BY	GE	KG	KZ	MD	RU	TJ	TM	UA	UZ
2003	0,069	7,650	1,725	0,107	0,104	1,944	0,066	75,916	0,509	0,038	11,290	0,646
2004	0,040	7,239	1,544	0,094	0,074	3,293	0,514	71,523	0,502	0,039	14,629	0,509
2005	0,145	9,820	1,202	0,129	0,040	2,786	0,157	73,284	0,207	0,501	11,525	0,207
2006	0,073	12,656	1,537	0,123	0,035	3,769	0,086	72,808	0,262	0,011	8,506	0,136
2007	0,083	13,121	1,487	0,130	0,025	2,527	0,229	72,165	1,00	0,006	9,117	0,122
2008	0,048	12,357	1,055	0,086	0,015	4,348	0,185	72,502	0,179	0,009	9,048	0,166
2009	0,017	9,601	1,001	0,146	0,004	4,023	0,141	76,616	0,033	0,001	8,280	0,137
2010	0,023	12,393	1,114	0,119	0,019	4,364	0,108	70,458	0,031	0,004	11,261	0,114
2011	0,022	14,328	1,219	0,113	0,001	5,370	0,126	67,051	0,038	0,013	11,634	0,084
2012	0,019	14,208	1,927	0,104	0,001	4,839	0,180	68,725	0,030	0,008	9,889	0,070
2013	0,028	12,133	1,090	0,192	0,002	5,541	0,275	70,092	0,019	0,018	10,559	0,052

Zdroj: ČSU, vlastní výpočty

Z uvedené tabulky č. 2 vidíme procentuální podíly (struktura) jednotlivých zemí SNS za roky 2003 – 2013. Tyto hodnoty byly vypočteny na základě získaných číselných hodnot, které jsou uvedeny v přílohách č. 1 – 4. Součet dílčích podílů vývoz komodit ze zemí SNS do ČR tvoří objem, který je sto procent. Největší podíl na vývozu SNS do ČR mají státy jako Ruský federace, Ázerbájdžán a Ukrajina.

Ruská federace, jejíž procentní podíl činil v roce 2013 70,1% byl nejvyšší a nejnižší podíl byl v roce 2011. V jednotlivých letech vývoz Ruska do ČR kolísal, ale prokazoval kromě roku 2009 sestupnou tendenci. Druhý největší podíl má vývoz Ázerbájdžánu do ČR, kde v roce 2013 byl procentuální podíl 12,1%, i když v roce 2003 činil podíl 7,6% a postupně se zvyšoval, až dosáhl v roce 2012 14,2%. Třetí největší procentuální podíl má vývoz Ukrajiny do ČR v roce 2013 s 10,6%. Taktéž měl v letech 2003 – 2013 kolísavý trend. Kazachstán měl v roce 2013 po zmíněných státech čtvrtý největší vývoz komodit ze zemí SNS do ČR. Stejně jako předešlé země měl Kazachstán v jednotlivých letech kolísavou tendenci. Hodnoty importu Běloruska, Moldávie a Gruzie do ČR se pohybovaly v roce 2013 kolem půl procenta. Což značí, že import z těchto zemí do České republiky není tak významný jako z Ruské federace, která České republice zajišťuje neustálý přísun ropy a ropných produktu.

Nejmenší podíl na vývozu SNS do ČR v roce 2013 mají země jako Kyrgyzstán (0,002%), Turkmenistán (0,018%), Tádžikistán, (0,019%), Arménie (0,028%) a Uzbekistán(0,052%).

Tabulka 3 – Procentuální podíl exportu jednotlivých zemí z celkového exportu ČR do SNS (%)

Rok	AM	AZ	BY	GE	KG	KZ	MD	RU	TJ	TU	UA	UZ
2003	0,424	2,472	6,248	1,135	0,134	2,744	1,379	58,133	0,117	0,424	25,930	0,863
2004	0,437	1,554	5,260	0,827	0,090	3,010	1,475	57,429	0,169	0,646	28,230	0,872
2005	0,310	1,519	4,021	1,670	0,090	3,742	1,451	57,231	0,141	0,168	28,808	0,850
2006	0,400	1,492	3,548	1,225	0,085	3,460	1,103	58,079	0,192	0,239	29,528	0,649
2007	0,371	1,283	3,887	0,967	0,104	3,069	0,971	62,367	0,054	0,174	25,950	0,802
2008	0,524	1,458	4,821	1,051	0,080	3,161	0,835	63,537	0,042	0,347	23,560	0,582
2009	0,581	2,188	4,931	1,159	0,135	3,196	0,879	66,104	0,183	0,329	18,985	1,332
2010	0,529	1,971	6,212	1,139	0,083	3,210	0,864	66,935	0,151	0,319	17,768	0,819
2011	1,114	2,450	4,529	1,138	0,101	2,774	0,749	68,004	0,052	0,220	17,926	0,747
2012	0,437	1,576	4,496	1,263	0,096	3,875	0,677	67,350	0,058	0,252	19,040	0,882
2013	0,284	1,910	5,441	0,889	0,093	4,426	0,668	66,555	0,074	0,265	18,442	0,949

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Z uvedené tabulky č. 3 vidíme procentuální podíly (struktura) jednotlivých zemí SNS za roky 2003 – 2013. Tyto hodnoty byly vypočteny na základě získaných číselných hodnot, které jsou uvedeny v přílohách č. 1 – 4. Součet dílčích podílů vývozu komodit z ČR do zemí SNS tvoří objem, který je sto procent. Největší podíl na vývozu ČR do zemí SNS mají země jako Ruská federace, Ukrajina, Bělorusko a Kazachstán.

Ruská federace, která měla v roce 2013 procentuální podíl 66,6%. Přestože byl trend v jednotlivých letech kolísavý, měl vzestupnou tendenci, protože v roce 2003 činil jen 58,1%. Druhou zemí byla Ukrajina, kde náš export činil v roce 2013 18,4%. Opět byl trend kolísavý, ale celkově měl sestupnou tendenci a nejvyšší podíl byl v roce 2006 29,5%. Obdobná struktura byla v roce 2013 i u Běloruska 5,4% a u Kazachstánu 4,4% s podobnou kolísavou tendencí v jednotlivých letech. Ázerbájdžán měl v roce 2013 po zmíněných státech čtvrtý největší vývoz komodit z ČR do zemí SNS. Stejně jako předešlé země měl Ázerbájdžán v jednotlivých letech kolísavou tendenci. Parametry exportu Uzbekistánu, Gruzie a Moldávie z ČR se pohybovaly v roce 2013 kolem necelého jednoho procenta. Což značí, že export do těchto zemí není tak významný jako do Ruské federace, Ukrajiny, Běloruska a Kazachstánu, kam dovážíme především technologické investiční celky, stroje a zařízení, dopravní prostředky a průmyslové spotřební zboží.

Nejmenší podíl na vývozu ČR do zemí SNS v roce 2013 mají země jako Tádžikistán (0,074%), Kyrgyzstán (0,093%), Turkmenistán (0,265%) a Arménie (0,284%).

5.3 Komoditní struktura zahraničního obchodu SNS

Komoditní struktura zahraničního obchodu Společenství nezávislých států popisuje hodnoty jednotlivých komodit, které se dováží do České republiky a naopak. Tyto parametry komodit jsou uvedeny v příloze. Třídění je provedeno podle nomenklatury SITC (Standard International Trade Classification), která je definována jako standartní mezinárodní obchodní klasifikace. Zbožové skupiny jsou řazeny:

- 0 - potraviny a živá zvířata,
- 1 - nápoje a tabák,
- 2 - suroviny nepoživatelné, s výjimkou paliv,
- 3 - minerální paliva, maziva a příbuzné materiály,
- 4 - živočišné a rostlinné oleje, tuky, vosky,
- 5 - chemikálie a příbuzné výrobky,
- 6 - tržní výrobky tříděné podle materiálu,
- 7 - stroje a dopravní prostředky,
- 8 - průmyslové spotřební zboží,
- 9 - výrobky jinde nezařazené.

Největším podíl na dovozu do ČR tvoří suroviny nepoživatelné a minerální paliva a maziva, kde je velmi nízká přidaná hodnota výroby. Do těchto skupin patří dovoz železné rudy, ropy a ropných produktů a zemního plynu. Naopak vývoz ČR do zemí SNS tvoří komodity s vysokou či vyšší přidanou hodnotou výroby jako jsou technologické investiční celky, stroje a zařízení, dopravní prostředky a průmyslové spotřební zboží. Tímto exportem je lépe zhodnocována pracovní síla. Druhá část této kapitoly zahrnuje, kolika procenty se podílí zboží na celkovém zahraničním obchodu SNS s ČR.

Tabulka 4 – Procentuální podíl jednotlivých komodit z celkového importu SNS do ČR (%)

Rok	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2003	0,386	0,023	12,110	67,065	0	2,840	11,384	5,399	0,796	0
2004	0,261	0,023	15,978	62,385	0,10	3,873	14,120	2,654	0,695	0,0007
2005	0,385	0,048	10,482	71,854	0,009	4,215	9,461	3,031	0,510	0,006
2006	0,281	0,066	9,637	75,938	0,015	3,604	7,795	2,077	0,585	0,003
2007	0,289	0,059	9,556	73,028	0,045	3,063	11,346	2,012	0,604	0
2008	0,159	0,082	9,119	76,628	0,040	3,253	8,589	1,671	0,455	0
2009	0,261	0,093	7,297	80,109	0,86	2,025	6,051	3,352	0,722	0
2010	0,218	0,103	9,708	74,762	0,134	2,495	8,330	3,612	0,639	0,0005
2011	0,238	0,078	11,479	73,185	0,087	3,231	7,561	3,532	0,609	0,0009
2012	0,249	0,076	8,909	78,371	0,035	2,999	5,520	3,263	0,576	0,0002
2013	0,400	0,117	8,589	76,478	0,096	3,421	6,414	3,756	0,727	0,0002

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Z uvedené tabulky č. 4 jsou patrné procentuální podíly (struktura) jednotlivých komodit za roky 2003 – 2013. Tyto hodnoty byly vypočteny na základě získaných číselných hodnot, které jsou uvedeny v přílohách č. 5 – 8. Součet dílčích podílů dovozu komodit ze SNS do ČR tvoří objem, který je sto procent.

Největší podíl dovozu do ČR tvoří minerální paliva a maziva, která v roce 2013 činila 76,5%. Tento procentuální podíl byl v roce 2009 největší (80%), kdy v době světové ekonomické krize ostatní dovozy klesaly, ale import strategických surovin jako ropy a ropných produktů a zemního plynu se dovážely v stejné míře. I v této komoditní skupině byl trend kolísavý, ale přesto měl vzestupnou tendenci a v roce 2003 činil 67%. Druhou největší skupinu tvoří suroviny nepoživatelné, s výjimkou paliv. V této skupině vykazuje největší procentuální podíl dovoz do ČR železná ruda a dalších surovin (nikl, měď). Struktura dovozu do České republiky byla v roce 2013 8,6% a s porovnáním s rokem 2003 podíl poklesl o 39%. Což ukazuje na to, že spotřeba těchto surovin v ČR klesá. Třetí skupinou je dovoz tržních výrobků tříděných podle druhu materiálu (polotovary), u kterých byl procentuální podíl v roce 2013 6,4%. Zde je také kolísavý trend a podíl měl sestupnou tendenci, když v roce 2003 činil 11,4%, což je pokles oproti roku 2013 o 43,7%.

Nejmenší podíl dovozu do ČR tvoří skupina výrobky jinde nezařazené, kde je prakticky nulový podíl a nemají téměř žádný vliv na celkový import ze SNS do České republiky.

Tabulka 5 – Procentuální podíl jednotlivých komodit z exportu ČR do SNS (%)

Rok	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2003	5,675	0,647	1,499	0,428	0,011	13,716	26,174	4,781	11,064	0,011
2004	4,982	0,694	1,231	0,287	0,005	13,405	21,352	48,190	9,855	0,002
2005	3,244	0,738	1,544	0,301	0,009	14,099	21,218	49,384	9,440	0,024
2006	2,412	0,768	0,971	0,374	0,005	12,898	20,023	52,663	9,825	0,023
2007	1,873	0,719	0,899	0,299	0,001	11,762	17,952	57,091	9,394	0,010
2008	1,696	0,639	0,703	0,429	0,005	10,213	15,169	62,087	9,040	0,020
2009	2,221	0,612	0,770	0,360	0,0008	14,796	14,255	58,388	8,577	0,025
2010	1,902	0,622	0,575	0,226	0,001	14,907	13,089	59,773	8,906	0
2011	1,461	0,468	0,462	0,348	0,0007	11,189	12,426	65,677	7,970	0
2012	1,469	0,435	0,451	0,260	0,005	9,175	10,236	70,247	7,728	0
2013	1,580	0,481	0,529	0,243	0,007	8,925	10,739	69,500	7,994	0,0002

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Z uvedené tabulky č. 5 jsou patrné procentuální podíly (struktura) jednotlivých komodit za roky 2003 – 2013. Tyto hodnoty byly vypočteny na základě získaných číselných hodnot, které jsou uvedeny v přílohách č. 5 – 8. Součet dílčích podílů vývozu ČR do SNS tvoří objem, který je sto procent.

Největší podíl na vývozu ČR do zemí SNS má skupina 7 – stroje a dopravní prostředky, jejíž podíl v roce 2013 byl 69,5%. Zajímavou skutečností je neobvyklý nárůst tohoto podílu v roce 2004 oproti roku minulému, kdy meziroční přírůstek byl více než desetinásobný. Příčinou tak velkého přírůstku byl vývoz osobních aut, který představuje vysokou míru přidané hodnoty. Od tohoto roku se vývoj stabilizoval a prokazoval celkově vzestupnou tendenci. Další skupinou jsou tržní výrobky, které jsou charakteristické vývozem polotovarů. Polotovary jsou charakteristické nižším podílem přidané hodnoty, a proto je ekonomicky správné, že tento podíl vývozu z ČR vykazuje téměř každoročně sestupnou tendenci. V roce 2013 byl podíl 10,7%. Ve srovnání s rokem 2003, kdy tento podíl činil 26,2% je toto snížení markantní a pro ČR prospěšné z důvodu poklesu podílu mrtvé práce. Procentní snížení bylo 59%. Třetí skupinou jsou chemikálie, kdy v roce 2013 byl podíl 8,9%. Trend v jednotlivých letech je kolísavý, ale celkově od roku 2003 vykazuje sestupnou tendenci, kdy podíl činil 13,7% . V roce 2013 oproti roku 2003 byl pokles o 34,9%.

Nejmenší podíl vývozu do SNS tvoří skupina výrobky jinde nezařazené, kde je prakticky nulový podíl a nemají téměř žádný vliv na celkový export z České republiky do zemí SNS.

5.4 Vývojové tendence zahraničního obchodu ČR se SNS

Tato podkapitola zachycuje vývoj zahraničního obchodu zemí SNS s Českou republikou prostřednictvím statistických analýz. První část obsahuje výpočet bazických indexů, které porovnávají jednotlivé roky s jedním zvoleným rokem a výpočet řetězových indexů, které nám ukazují, o kolik vzroste hodnota importu nebo exportu oproti předešlému roku. Součástí této podkapitoly je i výpočet trendové funkce, výpočet indexu determinace a indexu korelace. Poslední část zachycuje bodová a intervalová předpověď pro následující roky 2014 – 2016.

Tabulka 6 – Bazické indexy zahraničního obchodu ČR se SNS se základnou roku 2008

Rok	Bazický index	
	Import ze SNS do ČR	Export z ČR do SNS
2003	0,4060	0,2660
2004	0,4642	0,3958
2005	0,6683	0,5529
2006	0,8114	0,6896
2007	0,7400	0,8687
2008	1,0000	1,0000
2009	0,6271	0,7059
2010	0,8647	0,9461
2011	0,9983	1,2813
2012	1,0553	1,6481
2013	1,0375	1,6415

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

V tab. č. 6 jsou vypočteny hodnoty bazických indexů, které jsou členěné podle exportu, importu a podle roků. Základnou je zvolen rok 2008. Při analýze

vývozu ČR do SNS dochází k těmto trendům. V roce 2009 a částečně v roce 2010 došlo k významnému poklesu oproti roku 2008 z důvodu světové ekonomické krize, a tím došlo k nižší poptávce po našem zboží, a to především ve skupině stroje a dopravní prostředky. Reálně to byl pokles vývozu osobních aut včetně snížení jejich cen. Naopak od roku 2011 došlo k nárůstu exportu osobních aut a dopravních prostředků včetně růstu jejich cen. V letech 2003 – 2007 docházelo ke stálému meziročnímu přírůstku exportu, ale nedocílilo hodnot z roku 2008. Opět lze říci, že největší nárůst byl ve skupině stroje a dopravní prostředky a převážně skokový přírůstek byl v roce 2004 oproti roku 2003. Taktéž poptávka po zboží zařazených do skupin tržní výroby, průmyslové spotřební zboží a chemikálie prokazují stálou rostoucí tendenci, kde nedošlo k žádným velkým meziročním výkyvům kromě let 2009 a 2010. Ve zmíněných letech zapříčinila pokles vývozu z ČR do SNS světová ekonomická krize, a to z důvodu nejen snížení poptávky ale i cen. Rok 2013 oproti roku 2003 se zvýšil vývoz komodit z ČR do SNS z 28,28 mld. Kč na hodnotu 174,54 mld. Kč a index zvýšení činil 6,172.

Dovoz ze SNS do ČR měl stálou vzestupnou tendenci kromě roku 2009 a 2010. Kdy v těchto letech byl pokles zapříčiněn světovou ekonomickou krizí, a tím nižší poptávkou po dovozu minerálních paliv a nepoživatelných surovin (ropa, ropné produkty a zemní plyn). Rok 2013 oproti roku 2003 se zvýšil dovoz komodit do ČR z 86,72 mld. Kč na 221,57 mld. Kč a index zvýšení činil 2,555.

Tabulka 7 – Řetězové indexy zahraničního obchodu ČR se SNS mezi jednotlivými roky

Rok	Řetězový index	
	Import ze SNS do ČR	Export z ČR do SNS
2003 – 2004	1,1432	1,4883
2004 – 2005	1,4397	1,3968
2005 – 2006	1,2142	1,2473
2006 – 2007	0,9119	1,2596
2007 – 2008	1,3514	1,1511
2008 – 2009	0,6271	0,7059
2009 – 2010	1,3790	1,3403
2010 – 2011	1,1545	1,3543
2011 – 2012	1,0571	1,2863
2012 – 2013	0,9831	0,9960

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Následující tab. č. 7 obsahuje výpočet řetězových indexů mezi jednotlivými roky 2003 – 2013. Na základě výpočtů můžeme říci, že v jednotlivých letech došlo k meziročním nárůstům, které byly zapříčiněny zvýšenou poptávkou po dovozu zboží z Ruské federace do ČR, především ve skupině minerálních paliv. Výjimkou byl rok 2007 oproti roku 2006 (snížení o 9%) a rok 2009 oproti roku 2008 (snížení o 37%) a dále k nepatrnému snížení došlo i v roce 2013 oproti roku 2012 (o 1,7%). V roce 2007 ve srovnání s rokem 2006 import poklesl z důvodu snížení dovozu minerálních paliv z Ruské federace, což bylo zapříčiněno malou poptávkou a náhradou dovozu ropy z jiných teritorií (Norsko). Pokles v roce 2009 byl způsoben světovou ekonomickou krizí. Nepatrné snížení dovozu do ČR v roce 2013 bylo z důvodu poklesu importu ropy a zemního plynu z Ruské federace (teplá zima).

Exportní aktivity České republiky do zemí SNS ve sledovaném období vykazovaly téměř vždy meziroční indexy růstu, a to nejvíce v prvních letech časové řady. Tyto vysoké indexy zvýšeného exportu byly zapříčiněny vysokými přírůstky

vývozu strojů a dopravních prostředků (osobní automobily a kolejové dopravní prostředky). K poklesu došlo v roce 2009 ve srovnání s rokem 2008, a to o 29,4%. Příčinou opět byla světová ekonomická krize a snížení poptávky o 34,4%, hlavně ve skupině stroje a dopravní prostředky. Rok 2013 byl téměř srovnatelný s rokem 2012. Mírný pokles zapříčinil menší vývoz v již zmíněné skupině.

Tabulka 8 – Trendové funkce vývoje importu ze SNS do ČR

Trendová funkce	Tvar trendové funkce	Index determinace	Index korelace
Lineární	$y'_i = 168,39 + 12,63 * x_i$	0,7362	0,8580
Kvadratická	$y'_i = 176,50 + 12,63 * x_i - 0,81 * x_i^2$	0,7598	0,8717
Exponenciální	$y'_i = 161,06 * 1,09^{x_i}$	0,6879	0,8294

Zdroj: vlastní výpočty

Tab. č. 8 uvádí jednotlivé trendové funkce, indexy determinace a indexy korelace. Je zde vybrána lineární trendová funkce, kvadratická trendová funkce a exponenciální trendová funkce. Z výsledných hodnot můžeme říci, že nejvíce vhodná trendová funkce k vyrovnání časové řady je kvadratická trendová funkce. Tato funkce je vybrána na základě výpočtu indexu determinace ($I^2 = 0,7598$) a indexu korelace ($I = 0,8717$). Tyto zvolené indexy vykazují nejvyšší hodnoty.

Tabulka 9 – Trendové funkce vývoje exportu z ČR do SNS

Trendová funkce	Tvar trendové funkce	Index determinace	Index korelace
Lineární	$y'_i = 96,62 + 13,94 * x_i$	0,8895	0,9431
Kvadratická	$y'_i = 90,35 + 13,94 * x_i + 0,63 * x_i^2$	0,9036	0,9506
Exponenciální	$y'_i = 84,59 * 1,18^x_i$	0,8979	0,9476

Zdroj: vlastní výpočty

V tab. č. 9 jsou vidět jednotlivé trendové funkce, její tvary a vypočtené indexy determinace a indexy korelace. Ze všech uvedených funkcí je vybrána právě jedna trendová funkce, a to kvadratická trendová funkce, která nejlépe vystihuje vývoj časové řady exportu zahraničního obchodu České republiky do zemí Společenství nezávislých států. Tuto trendovou funkci jsme zvolili podle nejvyšších hodnot indexu determinace ($I^2 = 0,9036$) a indexu korelace ($I = 0,9506$).

Tabulka 10 – Předpověď vývoje zahraničního obchodu SNS s ČR v letech 2014-2016

Rok	Bodový odhad CZK(mld.)	
	Import z SNS do ČR	Export z ČR do SNS
2014	223,12	196,67
2015	225,22	218,80
2016	225,70	242,19
Rok	Intervalový odhad CZK(mld.)	
	Import z SNS	Export z ČR do SNS
2014	(165,81; 280,43)	(160,21; 233,13)
2015	(167,91; 282,53)	(182,34; 255,26)
2016	(168,39; 283,01)	(205,73; 278,65)

Zdroj: vlastní výpočty

Tab. č. 10 obsahuje bodový a intervalový odhad pro roky 2014 – 2016. Bodová předpověď se liší od intervalové předpovědi tím, že charakterizuje pouze jednu přesnou hodnotu na jeden daný rok. Proto je v tomto ohledu přijatelnější intervalová předpověď, která udává minimální a maximální hodnotu zapsanou pomocí intervalu. V tomto intervalu by se měly pohybovat předpokládané parametry následujících let. Z výsledných hodnot bodové předpovědi budoucího vývoje zahraničního obchodu České republiky se zeměmi SNS můžeme říci, že jednotlivá čísla (CZK mld.) mají rok od roku rostoucí tendenci.

5.5 Perspektivy zahraničního obchodu České republiky se zeměmi Společenstvím nezávislých států

Z uvedených číselných hodnot vidíme, že zahraniční obchod České republiky se zeměmi Společenství nezávislých států v letech 2003 – 2012 měl rostoucí trend. V roce 2013 začal tento trend nepatrně klesat. Z jednotlivých tabulek je zřetelná rostoucí spolupráce v mezinárodní dělbě práce s jednotlivými státy SNS, převážně s Ruskou federací. Saldo zahraničního obchodu se Společenstvím nezávislých států dosahovalo ve všech jedenácti letech záporných hodnot. Z toho vyplývá, že import ze SNS do České republiky byl větší než export z ČR do SNS. Z výsledných hodnot bazických indexů vidíme, že jednotlivé roky 2003 – 2011 byly oproti roku 2008 v minusových indexech. Jen za poslední dva roky došlo oproti roku 2008 k přírůstku dovozu do ČR. Export z České republiky do zemí SNS zaznamenal nárůst již v roce 2011. Výpočet řetězových indexů byl také součástí provedených statistických analýz. Hodnoty importu i exportu běžného období převyšovaly hodnoty předcházejícího období. U dovozu nesplňovaly tento předpoklad roky 2006 – 2007, 2008 – 2009 a 2012 – 2013 a u vývozu to byly roky 2008 – 2009 a 2012 – 2013. Dále byly provedeny jednotlivé statistické analýzy, na základě nichž bylo zjištěno, že zahraniční obchod ČR se zeměmi SNS v letech 2014 – 2016 bude mít meziroční rostoucí trend.

Spolupráce s těmito zeměmi je nesmírně důležitá, protože si Česká republika zajišťuje dovozem ze SNS strategické suroviny, jako jsou ropa, ropné produkty, zemní plyn, železná ruda a ostatní rudné produkty. I když saldo zahraničního obchodu se SNS je dosud ztrátové, lze hodnotit tuto spolupráci za ekonomicky prospěšnou. Dovoz strategických surovin je splácen z velké části zbožím s podstatně vyšší přidanou hodnotou. Prognosticky lze říci, že saldo zahraničního obchodu České republiky se zeměmi SNS v budoucích letech bude nejen vyrovnané, ale i ziskové. Export ČR do zemí SNS bude vyšší než dovoz ze zemí SNS. Závěrem můžeme konstatovat spolupráci se Společenstvím nezávislých států za ekonomicky a obchodně prospěšnou, avšak spolupráci s některými zeměmi je potřeba podstatně

zintenzivnit, např. v Turkmenistánu, Uzbekistánu, Kyrgyzstánu, Tádžikistán, Arménie a Moldávie.

6 Závěr

Tato bakalářská práce na téma „Statistická analýza vývoje zahraničního obchodu České republiky se zeměmi Společenství nezávislých států“ analyzuje prostřednictvím statistických metod vývoj vybraných ukazatelů zahraničního obchodu České republiky se zeměmi Společenství nezávislých států v letech 2003 – 2013.

Zahraniční obchod je nejstarší a nejpoužívanější formou hospodářských vztahů. Hraje v ekonomice důležitou roli zejména v malých zemích, jako je například Česká republika. Pro lepší spolupráci České republiky se zeměmi Společenství nezávislých států byla zřízena organizace s názvem Komora pro hospodářské styky se Společenstvím nezávislých států. Tato instituce podporuje především export České republiky do zemí SNS, obchodní styky a aktivity na trzích SNS.

V dané práci byl rozebrán vývoj zahraničního obchodu České republiky se zeměmi Společenství nezávislých států. Hodnoty jednotlivých časových řad byly porovnány prostřednictvím bazický a řetězový indexů. Na základě těchto výpočtů byly sledovány změny v jednotlivých letech. Dle hodnot indexu determinace a indexu korelace byla vybrána vhodná trendová funkce, která vystihovala, s jakými tendencemi se budou analyzované ukazatele vyvíjet. Následně podle zvoleného trendu byly vypočítány bodové a intervalové předpovědi pro roky 2014 – 2016.

Za zkoumanou dobu vývoje zahraničního obchodu České republiky se zeměmi SNS byly zjištěny události, které měly vliv na vývoj časových řad. V roce 2008 – 2009 byla světová ekonomická krize, která zapříčinila několik změn v zahraničním obchodě České republiky se zeměmi SNS. V těchto letech se do České republiky začalo ze zemí SNS dovážet menší množství komodit než v předešlých letech, ale dovoz strategických surovin jako ropy, ropných produktů a zemního plynu

se dovážely ve stejné míře. Dále i vývoz České republiky do zemí SNS byl ovlivněn světovou ekonomickou krizí, a to tím, že došlo k poklesu exportu ČR do SNS z důvodu nejen snížení poptávky ale i cen. Další událost, která měla vliv na vývoj časové řady, bylo v roce 2007 zvýšení dovozu ropy z jiných teritorií (Norsko), což způsobilo snížení poptávky po dovozu minerálních paliv z Ruské federace.

V komoditní struktuře dovozu zboží do České republiky ze zemí SNS tvoří největší podíl suroviny nepoživatelné a minerální paliva a maziva, kde je velmi nízká přidaná hodnota výroby. Do těchto skupin patří dovoz železné rudy, ropy, ropných produktů a zemního plynu. Naopak vývoz ČR do zemí SNS tvoří komodity s vysokou či vyšší přidanou hodnotou výroby jako jsou technologické investiční celky, stroje a zařízení, dopravní prostředky a průmyslové spotřební zboží. Tímto exportem je lépe zhodnocována pracovní síla. U importu ze SNS do ČR i exportu z ČR do SNS jsou nejméně dovážené a vyvážené komodity skupiny 9 – výrobky jinde nezařazené. V teritoriální struktuře největší část importu ze SNS do České republiky tvoří Ruská federace, jejíž procentní podíl činil v roce 2013 70,1% a nejnižší podíl byl v roce 2011 s 68%. A naopak nejmenší část tvořil dovoz ze zemí jako je Kyrgyzstán (0,002%), Turkmenistán (0,018%), Arménie (0,028%) a Tádžikistán (0,030%). Největší export do zemí SNS tvořila opět Ruská federace, která měla v roce 2013 procentuální podíl 66,6% a v roce 2005 s 58% byl export nejmenší. Nejmenší podíl na vývozu ČR do zemí SNS mají země jako Tádžikistán (0,058%), Kyrgyzstán (0,093%), Turkmenistán (0,265%) a Arménie (0,284%).

Závěrem můžeme konstatovat spolupráci se SNS za ekonomicky a obchodně prospěšnou, avšak obchodně politické vztahy a styky s některými zeměmi je potřeba podstatně zintenzivnit, např. v Turkmenistánu, Uzbekistánu, Kyrgyzstánu, Tádžikistánu, Arménii a Moldávii. K realizaci tohoto cíle by bylo prospěšné navrhnout opatření, která se týkají zlepšení činnosti obchodních oddělení, velvyslanectví a zvýšení možnosti daleko větší spolupráce s podnikatelskou sférou z České republiky. Dále lze dodat, že by se měla zvýšit úloha podřízených organizací Ministerstva průmyslu a obchodu jako je Czech Trade (podnikatelské mise do zemí SNS).

7 Seznam použitých zdrojů

[1] Databáze zahraničního obchodu. *Český statistický úřad* [online]. [citováno 1. 2. 2014]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>.

[2] CIHELKOVÁ, E. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003. 709 s. ISBN 80-7179-804-5.

[3] FOJTÍKOVÁ, L. *Zahraničně obchodní politika ČR. Historie a současnost (1945-2008)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 246 s. ISBN 978-80-7400-128-4.

[4] HES, A., REGNEROVÁ, M., HRUBÁ, D. *Obchodní nauka*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2004. 290 s. ISBN 80-213-1155-X.

[5] Historie agentury. *Czechtrade* [online]. [citováno 20. 10. 2013]. Dostupné z: <http://www.czechtrade.cz/o-czechtrade/predstaveni/historie-agentury/>.

[6] KALÍNSKÁ, E. a kol. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. 232 s. ISBN 978-80-247-3396-8.

[7] KUBIŠTA, V. a kol. *Mezinárodní ekonomické vztahy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 375 s. ISBN 978-80-7380-191-5.

[8] Naše služby. *Czechtrade* [online]. [citováno 20. 10. 2013]. Dostupné z: <http://www.czechtrade.cz/sluzby-2013/>.

[9] O CzechInvestu. *CzechInvest* [online]. [citováno 20. 10. 2013]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/o-czechinvestu>.

[10] O nás. *Česká centra* [online]. [citováno 20. 10. 2013]. Dostupné z: <http://www.czechcentres.cz/o-nas/>.

[11] Orgány společnosti. *Exportní garanční a pojišťovací společnost*. [online]. [citováno 20. 10. 2013]. Dostupné z: <http://www.egap.cz/o-spolecnosti/organy-spolecnosti/index.php>.

[12] PETŘÍČEK, V. *Česká podpora podnikání v evropském kontextu*. Praha: Conora Communications, 2007. 179 s. ISBN 978-80-903954-2-8.

[13] PLCHOVÁ, B., TAMBERSKÝ, P., HAMARNEHOVÁ, I., TAUŠER, J. *Zahraniční ekonomické vztahy České republiky*. Praha: Oeconomica, 2003. 161 s. ISBN: 978-80-245-1285-3.

[14] Profil. *Exportní garanční a pojišťovací společnost*. [online]. [citováno 20. 10. 2013]. Dostupné z: <http://www.egap.cz/o-spolecnosti/profil/index.php>.

[15] Profil banky. *Česká exportní banka* [online]. [citováno 20. 10. 2013]. Dostupné z: <http://www.ceb.cz/kdo-jsme/profil-banky/>.

[16] Představení. *Komora SNS* [online]. [citováno 10. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.komorasns.cz/index.php?page=predstaveni>.

[17] Představenstvo České exportní banky, a.s. *Česká exportní banka* [online]. [citováno 20. 10. 2013]. Dostupné z: <http://www.ceb.cz/kdo-jsme/vedeni-ceb/predstavenstvo-ceb-as/>.

[18] Specializované agentury. *Organizace spojených národů*. [online]. [citováno 19. 10. 2013]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/system-osn/specializovane-agentury/?i=134>.

[19] SVATOŠ, M. a kol. *Zahraniční obchod*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009. 368 s. ISBN 978-80-247-2708-0.

[20] Zahraniční obchod. *Měšec* [online]. [citováno 9. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.mesec.cz/dane/ekonomika/pruvodce/zahranicni-obchod/>.

[21] ŽÁK, M. *Hospodářská politika*. 1. vyd. Praha: Beckovy ekonomické učebnice, 1999. 271 s. ISBN 80-7179-237-3.

8 Seznam tabulek

Tabulka 1 - Zahraniční obchod SNS s ČR (mld.)	40
Tabulka 2 - Procentuální podíl importu jednotlivých zemí z celkového importu SNS do ČR (%).....	43
Tabulka 3 - Procentuální podíl exportu jednotlivých zemí z celkového exportu ČR do SNS (%).....	45
Tabulka 4 - Procentuální podíl jednotlivých komodit z celkového importu SNS do ČR (%).....	48
Tabulka 5 - Procentuální podíl jednotlivých komodit z exportu ČR do SNS (%).....	50
Tabulka 6 - Bazické indexy zahraničního obchodu ČR se SNS se základnou roku 2008.....	52
Tabulka 7 - Řetězové indexy zahraničního obchodu ČR se SNS mezi jednotlivými roky.....	54
Tabulka 8 - Trendové funkce vývoje importu ze SNS do ČR.....	55
Tabulka 9 - Trendové funkce vývoje exportu z ČR do SNS.....	56
Tabulka 10 - Předpověď vývoje zahraničního obchodu SNS s ČR v letech 2014-2016.....	56

9 Přílohy

Příloha č. 1: Import a export Arménie, Ázerbájdžánu a Běloruska CZK (mld.)

Příloha č. 2: Import a export Gruzie, Kazachstánu a Kyrgyzstánu CZK (mld.)

Příloha č. 3: Import a export Moldavska, Ruska a Tádžikistánu CZK (mld.)

Příloha č. 4: Import a export Turkmenistánu, Ukrajiny a Uzbekistánu CZK (mld.)

Příloha č. 5: Import a export jednotlivých komodit v letech 2003 – 2013

Příloha č. 6: Import a export jednotlivých komodit v letech 2003 - 2013

Příloha č. 7: Import a export jednotlivých komodit v letech 2003 - 2013

Příloha č. 8: Import a export jednotlivých komodit v letech 2003 – 2013

Příloha č. 1 – Import a export Arménie, Ázerbájdžánu a Běloruska CZK (mld.)

Rok	Arménie		Ázerbájdžán		Bělorusko	
	Import ze SNS do ČR CZK(mld.)	Export z ČR do SNS CZK(mld.)	Import ze SNS do ČR CZK(mld.)	Export z ČR do SNS CZK(mld.)	Import ze SNS do ČR CZK(mld.)	Export z ČR do SNS CZK(mld.)
2003	0,006	0,120	6,634	0,699	1,496	1,767
2004	0,040	0,184	7,177	0,654	1,531	2,214
2005	0,207	0,182	14,016	0,893	1,715	2,364
2006	0,127	0,293	21,933	1,094	2,664	2,602
2007	0,131	0,343	20,737	1,185	2,350	3,590
2008	0,103	0,557	26,391	1,550	2,253	5,126
2009	0,023	0,436	12,858	1,642	1,341	3,701
2010	0,043	0,532	22,887	1,983	2,058	6,249
2011	0,047	1,518	30,549	3,338	2,600	6,170
2012	0,043	0,765	32,024	2,762	4,344	7,879
2013	0,061	0,495	26,883	3,334	2,415	9,496

Zdroj: ČSÚ

Příloha č. 2 – Import a export Gruzie, Kazachstánu a Kyrgyzstánu CZK (mld.)

Rok	Gruzie		Kyrgyzstán		Kazachstán	
	Import ze SNS do ČR CZK(mld.)	Export z ČR do SNS CZK(mld.)	Import ze SNS do ČR CZK(mld.)	Export z ČR do SNS CZK(mld.)	Import ze SNS do ČR CZK(mld.)	Export z ČR do SNS CZK(mld.)
2003	0,093	0,321	0,090	0,038	1,686	0,776
2004	0,093	0,348	0,073	0,038	3,265	1,267
2005	0,184	0,982	0,057	0,053	3,976	2,200
2006	0,213	0,898	0,060	0,062	6,532	2,537
2007	0,206	0,893	0,039	0,096	3,994	2,835
2008	0,183	1,117	0,031	0,085	9,285	3,361
2009	0,195	0,870	0,006	0,101	5,387	2,399
2010	0,220	1,146	0,035	0,083	8,055	3,229
2011	0,240	1,823	0,003	0,137	11,450	3,779
2012	0,235	2,214	0,003	0,168	10,907	6,790
2013	0,425	1,555	0,004	0,163	12,277	7,726

Zdroj: ČSÚ

**Příloha č. 3 – Import a export Moldavska, Ruská federace a Tádžikistán
CZK (mld.)**

Moldavsko			Ruská federace		Tádžikistán	
Rok	Import ze SNS do ČR CZK(mld.)	Export z ČR do SNS CZK(mld.)	Import ze SNS do ČR CZK(mld.)	Export z ČR do SNS CZK(mld.)	Import ze SNS do ČR CZK(mld.)	Export z ČR do SNS CZK(mld.)
2003	0,057	0,390	65,834	16,440	0,441	0,033
2004	0,510	0,621	70,908	24,172	0,498	0,071
2005	0,224	0,853	104,598	33,646	0,295	0,083
2006	0,149	0,809	126,174	42,589	0,454	0,141
2007	0,361	0,897	114,049	57,608	1,563	0,050
2008	0,396	0,888	154,843	67,559	0,383	0,045
2009	0,189	0,660	102,604	49,618	0,044	0,137
2010	0,199	0,869	130,121	67,337	0,057	0,152
2011	0,269	1,020	142,960	92,648	0,081	0,071
2012	0,406	1,187	154,900	118,025	0,067	0,101
2013	0,609	1,166	155,302	116,165	0,042	0,130

Zdroj: ČSÚ

**Příloha č. 4 – Import a export Turkmenistán, Ukrajiny a Uzbekistán
CZK (mld.)**

Turkmenistán			Ukrajina		Uzbekistán	
Rok	Import ze SNS do ČR CZK(mld.)	Export z ČR do SNS CZK(mld.)	Import ze SNS do ČR CZK(mld.)	Export z ČR do SNS CZK(mld.)	Import ze SNS do ČR CZK(mld.)	Export z ČR do SNS CZK(mld.)
2003	0,033	0,120	9,791	7,333	0,560	0,244
2004	0,039	0,272	14,503	11,882	0,505	0,367
2005	0,715	0,099	16,450	16,936	0,296	0,500
2006	0,019	0,175	14,741	21,653	0,235	0,476
2007	0,009	0,161	14,409	23,970	0,193	0,741
2008	0,019	0,369	19,324	25,051	0,355	0,619
2009	0,002	0,247	11,088	14,250	0,184	1,000
2010	0,008	0,321	20,797	17,875	0,210	0,824
2011	0,027	0,300	24,804	24,422	0,180	1,018
2012	0,017	0,441	22,288	33,365	0,157	1,546
2013	0,039	0,463	23,395	32,188	0,116	1,656

Zdroj: ČSÚ

Příloha č. 5 – Import a export jednotlivých komodit v letech 2003 – 2013 (mld.)

Potraviny a živá zvířata			Nápoje a tabák		Suroviny nepoživatelné, s výjimkou paliv	
Rok	Import ze SNS do ČR CZK(mld.)	Export z ČR do SNS CZK(mld.)	Import ze SNS do ČR CZK(mld.)	Export z ČR do SNS CZK(mld.)	Import ze SNS do ČR CZK(mld.)	Export z ČR do SNS CZK(mld.)
2003	0,335	1,605	0,020	0,183	10,502	0,424
2004	0,259	2,097	0,023	0,292	15,841	0,518
2005	0,549	1,907	0,069	0,434	14,961	0,908
2006	0,488	1,769	0,115	0,563	16,701	0,712
2007	0,457	1,730	0,093	0,664	15,102	0,830
2008	0,340	1,803	0,176	0,679	19,476	0,747
2009	0,349	1,667	0,129	0,459	9,772	0,578
2010	0,403	1,913	0,190	0,626	17,929	0,578
2011	0,507	1,991	0,164	0,638	24,474	0,630
2012	0,562	2,574	0,171	0,762	20,080	0,790
2013	0,886	2,757	0,259	0,840	19,031	0,923

Zdroj: ČSÚ

Příloha č. 6 – Import a export jednotlivých komodit v letech 2003 – 2013 (mld.)

Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály			Živočišné a rostlinné tuky, oleje a vosky		Chemikálie a příbuzné výrobky	
Rok	Import ze SNS do ČR CZK(mld.)	Export z ČR do SNS CZK(mld.)	Import ze SNS do ČR CZK(mld.)	Export z ČR do SNS CZK(mld.)	Import ze SNS do ČR CZK(mld.)	Export z ČR do SNS CZK(mld.)
2003	58,159	0,121	0	0,003	2,463	3,879
2004	61,848	0,121	0,010	0,002	3,840	5,642
2005	102,557	0,177	0,013	0,005	6,016	8,289
2006	131,601	0,274	0,026	0,004	6,247	9,458
2007	115,413	0,276	0,071	0,0009	4,841	10,865
2008	163,655	0,456	0,086	0,005	6,947	10,859
2009	107,282	0,270	0,115	0,0006	2,712	11,106
2010	138,070	0,227	0,248	0,001	4,608	14,996
2011	156,038	0,474	0,186	0,001	6,889	15,244
2012	176,641	0,455	0,080	0,009	6,759	16,071
2013	169,452	0,425	0,213	0,012	7,580	15,578

Zdroj: ČSÚ

Příloha č. 7 – Import a export jednotlivých komodit v letech 2003 – 2013 (mld.)

Tržní výrobky tříděné podle materiálu			Stroje a dopravní prostředky		Průmyslové spotřební zboží	
Rok	Import ze SNS do ČR CZK(mld.)	Export z ČR do SNS CZK(mld.)	Import ze SNS do ČR CZK(mld.)	Export z ČR do SNS CZK(mld.)	Import ze SNS do ČR CZK(mld.)	Export z ČR do SNS CZK(mld.)
2003	9,872	7,402	4,682	11,533	0,690	3,129
2004	13,999	8,987	2,631	20,283	0,689	4,148
2005	13,504	12,474	4,327	29,033	0,728	5,550
2006	13,509	14,683	3,600	38,618	1,014	7,205
2007	17,931	16,582	3,179	52,735	0,954	8,677
2008	18,344	16,129	3,569	66,017	0,972	9,612
2009	8,103	10,700	4,489	43,326	0,967	6,438
2010	15,383	13,168	6,670	60,132	1,180	8,959
2011	16,120	16,929	7,531	89,478	1,298	10,858
2012	12,442	17,938	7,355	123,100	1,298	13,543
2013	14,211	18,744	8,323	121,305	1,611	13,952

Zdroj: ČSÚ

Příloha č. 8 – Import a export jednotlivých komodit v letech 2003 – 2013 (mld.)

Výrobky jinde nezařazené		
Rok	Import ze SNS do ČR	Export z ČR do SNS CZK(mld.)
2003	0	0,003
2004	0	0,001
2005	0,008	0,014
2006	0,0005	0,017
2007	0	0,009
2008	0	0,021
2009	0	0,019
2010	0,001	0
2011	0,002	0
2012	0,0004	0
2013	0,0005	0,0004

Zdroj: ČSÚ